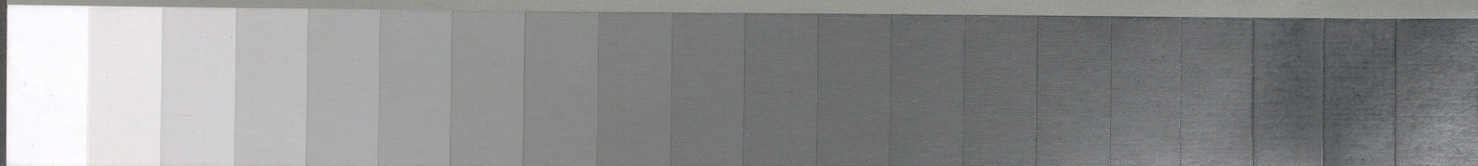

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

Szt. Gen. 210/57

REGULAMIN

SŁUŻBY GARNIZONOWEJ I WARTOWNICZEJ
SIŁ ZBROJNYCH POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ
LUDOWEJ

WARSZAWA
1 9 5 7

Colour Chart #13

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

Szt. Gen. 210/57

REGULAMIN
SŁUŻBY GARNIZONOWEJ I WARTOWNICZEJ
SIŁ ZBROJNYCH POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ
LUBOWEJ

W A R S Z A W A

1 9 5 7

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

Szt. Gen. 210/57

REGULAMIN

SŁUŻBY GARNIZONOWEJ I WARTOWNICZEJ
SIŁ ZBROJNYCH POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ
LUDOWEJ

WARSZAWA

1 9 5 7

Warszawa, dnia 4 września 1957 r.

ROZKAZ Nr 60/MON

Zatwierdzam i wprowadzam do użytku w wojsku „Regulamin służby garnizonowej i wartowniczej Sił Zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej“.

Jednocześnie traci moc obowiązującą „Regulamin służby garnizonowej Sił Zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej“ — Szt. Gen. 58/51 oraz wszelkie postanowienia innych regulaminów, rozkazów i instrukcji sprzeczne z postanowieniami niniejszego regulaminu.

MINISTER OBRONY NARODOWEJ

Marian SPYCHALSKI

generał broni

87
~~337~~/R

16680/1

T R E Ś Ć

C z ę ś ć I

SLUŻBA GARNIZONOWA

	Str.
Rozdział I. Zasady ogólne	7
Rozdział II. Władze garnizonowe	9
Dowódca garnizonu	9
Zastępca dowódcy garnizonu do spraw poli- tycznych	12
Pomocnicy dowódcy garnizonu	12
Komendant garnizonu	13
Wojskowy komendant odcinka kolejowego (sta- cji kolejowej)	15
Rozdział III. Slużba garnizonowa	16
Skład sluzby garnizonowej	16
Oficer inspekcyjny garnizonu	17
Pomocnik oficera inspekcyjnego garnizonu	19
Lekarz dyżurny	20
Pododdział alarmowy	21
Patrole garnizonowe	22
Zasady użycia broni w sluzbie patrolowej	27
Rozdział IV. Wojskowa Slużba Wewnętrzna	28
Rozdział V. Zasady meldowania się w gar- nizonie	30

	Str.
Rozdział VI. Uroczystości wojskowe	32
Parada wojskowa	32
Uroczysty capstrzyk	35
Apel poległych	35
Kompania honorowa	37
Uroczysta odprawa wart	38
Wojskowe asysty honorowe	39
Pełnienie warty przez posterunki honorowe.	43
Rozdział VII. Udział wojska w walce z kłes-	
skami żywiolowymi	44
Rozdział VIII. Udział wojska w manifesta-	
cjach i wiecach	46

C z ę ść II

SŁUŻBA WARTOWNICZA

Rozdział I. Zasady ogólne	47
Rozdział II. Organizacja służby wartowniczej	48
Zasady ogólne	48
Skład warty	50
Ubiór, oporządzenie i uzbrojenie warty	52
Urządzenie wartowni i posterunków	54
Rozdział III. Znaki rozpoznawcze	57
Rozdział IV. Odprawa i zmiana wart. Zmia-	
na wartowników	58
Odprawa wart	58
Zmiana wart	61
Zmiana wartowników	63
Rozdział V. Obowiązki i prawa osób pełni-	
ących służbę wartowniczą oraz tok służby na war-	
tach i posterunkach	68

	Str.
Dowódca warty	68
Pomocnik dowódcy warty	73
Rozprowadzający	74
Wartownik	76
Tok służby na warcie	84
Oddawanie honorów przez warty i wartowni- ków	86
Patrole ze składu wart	87
Rozdział VI. Zezwalanie na otwieranie ma- gazynów	88
Rozdział VII. Użycie broni w służbie war- towniczej	88
Rozdział VIII. Organizacja służby wartowni- czej poza garnizonem stałym	90
Rozdział IX. Użycie psów wartowniczych	91
Rozdział X. Kontrola pełnienia służby war- towniczej	92

C z ę ś ć III

ARESZTY

Rozdział I. Rodzaje aresztów i ich urzą- dzenie	94
Rozdział II. Komendant aresztu. Profos	95
Rozdział III. Postępowanie z ukaranymi aresztem	97
Zasady ogólne	97
Kierowanie do aresztu i konwojowanie	98
Przyjmowanie do aresztu	100
Przetrzymywanie w areszcie	101

	Str.
Przetrzymywanie żołnierzy skazanych przez sąd wojskowy i aresztowanych przez organy prokuratorskie	104
Zwalnianie z aresztu	105
Załączniki:	
1. Wykaz wart	107
2. Tabela posterunków	108
3. Dziennik warty	109
4. Opis budki wartowniczej	112
5. Notatka o ukaraniu	113
6. Książka ewidencji osób przebywających w areszcie	115

Część I

SŁUŻBA GARNIZONOWA

R o z d z i a ł I

ZASADY OGÓLNE

1. Garnizonem nazywa się miejscowość lub kilka położonych obok siebie miejscowości, na terenie których stale lub czasowo przebywają oddziały oraz mieszczą się instytucje i zakłady wojskowe.

Granice garnizonu określa dowódca okręgu wojskowego, dowódca wojsk lotniczych i OPL OK oraz dowódca marynarki wojennej.

Załogę garnizonu stanowią jednostki przebywające w garnizonie stale lub czasowo.

2. W każdym garnizonie organizuje się służbę garnizonową i wartowniczą.

Służbę garnizonową organizuje się w celu utrzymania dyscypliny, zapewnienia normalnego toku życia codziennego i szkolenia wojsk oraz wykonania różnych czynności w garnizonie z udziałem wojsk.

Służbę wartowniczą organizuje się w celu ochrony i obrony mienia wojskowego, osób powierzonych pieczy wojskowej oraz strzeżenia osób znajdujących się pod strażą.

3. Skład służby (liczebność, uzbrojenie, wyposażenie, środki transportowe) w garnizonach zatwierdza dowódca okręgu wojskowego (dowódca wojsk lotniczych i OPL OK, dowódca marynarki wojennej) na wniosek dowódców garnizonów.

4. Służbą w garnizonie kieruje dowódca garnizonu. Zarządzenia dowódcy garnizonu obowiązują wszystkie jednostki i wszystkich żołnierzy znajdujących się stale lub czasowo w granicach danego garnizonu.

5. Do pełnienia służby w garnizonie wyznacza się wszystkie oddziały wchodzące w skład Sił Zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Udział wojsk wewnętrznych w pełnieniu służby w garnizonie ustala dowódca okręgu wojskowego (dowódca wojsk lotniczych i OPL OK, dowódca marynarki wojennej) w porozumieniu z dowódcą Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego lub dowódcą Wojsk Ochrony Pogranicza.

6. Kolejność pełnienia służby w garnizonie wyznacza dowódca garnizonu zależnie od składu oddziałów i ich przeznaczenia.

Szkoły oficerskie, podoficerskie i kursy wojskowe wyznacza się do pełnienia służby w garnizonie w ramach czasu przewidzianego na ten cel w ich programie i planie szkolenia lub na podstawie specjalnych zarządzeń.

7. O wszelkich wypadkach i innych ważnych zdarzeniach dotyczących toku służby i porządku w garnizonie dowódcy jednostek meldują natychmiast dowódcy garnizonu. O manewrach, większych ćwiczeniach taktycznych, nocnych alarmach itp. meldują najpóźniej na 12 godzin przed ich rozpoczęciem. O ćwiczeniach taktycznych połączonych ze strzelaniem amunicją bojową lub użytkowaniem materiałów wybuchowych meldują tydzień wcześniej.

W celu ostrzeżenia ludności cywilnej komendant garnizonu zawiadamia w razie potrzeby o powyższych ćwiczeniach władze cywilne z prośbą o podanie do wiadomości publicznej.

8. W garnizonach obozów ćwiczebnych służbę organizuje się według tych samych zasad co w garnizonach stałych.

R o z d z i a ł II

WŁADZE GARNIZONOWE

Dowódca garnizonu

9. Dowódcę garnizonu wyznacza:

- dowódca okręgu wojskowego w garnizonach, gdzie kwaterują tylko oddziały wojsk lądowych;
- dowódca wojsk lotniczych i OPL OK lub dowódca marynarki wojennej w garnizonach, gdzie kwaterują tylko oddziały im podległe.

O podległości garnizonów mieszanych decyduje szef Sztabu Generalnego.

10. Na dowódcę garnizonu wyznacza się dowódcę zajmującego w danym garnizonie najwyższe stanowisko służbowe, a przy równorzędnych stanowiskach — starszego stopniem.

Dowódca garnizonu ogłasza objęcie obowiązków w rozkazie garnizonowym oraz powiadamia o tym miejscowe władze cywilne.

11. Obowiązki dowódcy garnizonu w mieście stołecznym Warszawie pełni dowódca warszawskiego okręgu wojskowego.

12. Dowódca garnizonu jest odpowiedzialny za utrzymanie w garnizonie dyscypliny, organizację i peł-

nienie służby wartowniczej przez warty garnizonowe, stan ochrony przeciwpożarowej oraz za organizację i wykonywanie różnych czynności w garnizonie z udziałem wojsk.

13. Dowódca garnizonu kieruje służbą w garnizonie nie wkraczając w wewnętrzne sprawy organizacyjne, gospodarcze i szkoleniowe jednostek garnizonu nie podległych mu organizacyjnie.

W sprawach związanych ze służbą garnizonową dowódca garnizonu wydaje rozkazy i zarządzenia oraz przeprowadza odprawy.

14. W celu zapewnienia porządku i dyscypliny w garnizonie dowódca garnizonu dysponuje patrolami garnizonowymi oraz w porozumieniu z szefem miejscowej jednostki Wojskowej Służby Wewnętrznej — patrolami WSW.

15. Do obowiązków dowódcy garnizonu należy:

- organizowanie i kierowanie służbą w garnizonie;
- zapewnienie w obrębie garnizonu dyscypliny i porządku wojskowego;
- organizowanie życia kulturalno - oświatowego i sportu w garnizonie;
- zapewnienie sprawnego przebiegu alarmów i mobilizacji oraz organizowanie obrony przeciwatomowej, przeciwlotniczej, przeciwhemicznej i przeciwpożarowej garnizonu;
- przydzielanie obiektów wojskowych na terenie garnizonu poszczególnym oddziałom oraz sprawowanie opieki nad obiektami nie zajętymi;
- sprawowanie nadzoru nad zakładami i urządzeniami garnizonowymi (kluby, teatry, kina, wartownie, areszt garnizonowy, place ćwiczeń, boiska, strzelnice, kąpieliska, pralnie, piekarnie, rzeźnie, masarnie itp.), regulowanie kolejności i sposobu

- korzystania z tych urządzeń i zakładów przez poszczególne oddziały;
- utrzymywanie stałego kontaktu i współpraca z organami Milicji Obywatelskiej dla zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w garnizonie;
 - reprezentowanie władz wojskowych na uroczystościach o charakterze państwowym lub lokalnym oraz ustalanie udziału w nich żołnierzy garnizonu;
 - wyznaczanie rejonów alarmowych dla oddziałów garnizonu.

16. Dowódca garnizonu wita i towarzyszy przybyłym oficjalnie do garnizonu: przewodniczącemu Rady Państwa, prezesowi Rady Ministrów, ministrowi i wice-ministrom obrony narodowej.

17. Na czas dłuższej nieobecności dowódca garnizonu przekazuje swoje obowiązki dowódcy zajmującemu po nim najwyższe stanowisko w garnizonie, ogłasza to w rozkazie garnizonowym i melduje dowódcy okręgu wojskowego (dowódcy wojsk lotniczych i OPL OK, dowódcy marynarki wojennej).

18. Dowódca garnizonu ma prawo legitymowania wszystkich żołnierzy do stopnia pułkownika włącznie oraz zatrzymywania ich:

- w wypadku gdy żołnierz znajduje się w stanie nietrzeźwym (do czasu wytrzeźwienia);
- w wypadku rażącego naruszenia dyscypliny wojskowej;
- w wypadku schwytania żołnierza na gorącym uczynku popełniania przestępstwa lub w czasie pościgu;
- podejrzanych o popełnienie przestępstwa na terenie garnizonu w wypadku, gdy względ na dyscyplinę wojskową wymaga tymczasowego aresztowania, gdy zachodzi uzasadniona obawa, że po-

dejrzany będzie się ukrywał lub nakłaniał świadków do fałszywych zeznań albo też w inny sposób starał się o usunięcie dowodów przestępstwa;

- jeżeli żołnierz nie posiada dokumentów stwierdzających jego tożsamość oraz w wypadku nieprawidłowego ich wypełnienia.

We wszystkich wypadkach zatrzymania odbiera się żołnierzowi broń.

Dowódca garnizonu obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić dowódcę jednostki, z której został zatrzymany żołnierz.

Zastępca dowódcy garnizonu do spraw politycznych

19. Zastępca dowódcy garnizonu do spraw politycznych podlega dowódcy garnizonu. Obowiązki zastępcy dowódcy garnizonu do spraw politycznych pełni z zasady zastępca tego dowódcy, który jest dowódcą garnizonu.

Szczegółowe obowiązki zastępcy dowódcy garnizonu do spraw politycznych określa dowódca garnizonu.

Pomocnicy dowódcy garnizonu

20. Do koordynowania pracy poszczególnych służb w zakresie potrzeb garnizonu dowódca garnizonu wyznacza swych pomocników spośród osób funkcyjnych załogi garnizonu. Osób tych nie zwalnia się od wykonywania obowiązków na zajmowanych stanowiskach służbowych. Liczba pomocników zależy od potrzeb danego garnizonu.

Jako pomocników dowódcy garnizonu można między innymi wyznaczać:

- kwatermistrza garnizonu — do koordynowania czynności związanych z zaopatrywaniem oddziałów garnizonu oraz z utrzymaniem we właści-

wym stanie obiektów wojskowych i korzystaniem z nich;

- lekarza garnizonu — do kierowania służbą zdrowia oraz organizowania zabiegów sanitarno-higienicznych, leczniczo - profilaktycznych i przeciw-epidemicznych;
- lekarza weterynarii garnizonu — do organizowania nadzoru nad zaopatrywaniem jednostek garnizonu w mięso, przetwory mięsne i ryby oraz do organizowania profilaktyki weterynaryjnej i lecznictwa zwierząt;
- komendanta ochrony przeciwpożarowej — do organizowania i sprawowania nadzoru nad utrzymaniem bezpieczeństwa przeciwpożarowego.

Komendant garnizonu

21. Komendant garnizonu podlega dowódcy garnizonu. Odpowiada on za prawidłowy tok służby w garnizonie, przestrzeganie dyscypliny przez żołnierzy oraz wykonywanie różnych czynności w garnizonie z udziałem wojsk.

Komendant garnizonu ma prawo legitymowania i zatrzymywania wszystkich żołnierzy do stopnia pułkownika włącznie, zgodnie z postanowieniami pkt. 18.

22. Do obowiązków komendanta garnizonu należy:

- opracowywanie, według wskazówek dowódcy garnizonu, dokumentów związanych z pełnieniem służby w garnizonie;
- kontrolowanie przygotowania pododdziałów wyznaczonych na warty garnizonowe i stopnia gotowości pododdziału alarmowego garnizonu;
- kontrolowanie pełnienia służby przez warty garnizonowe, stanu ochraniających obiektów, posterunków i wartowni, wyposażenia i sprawności

- urządzeń oraz sprzętu na wartowniach i posterunkach;
- organizowanie patrolowania w obrębie garnizonu, a w razie potrzeby w miejscowościach przyległych do garnizonu;
 - przeglądanie dzienników wart garnizonowych i usuwanie wyszczególnionych w nich niedociągnięć;
 - dopilnowywanie porządku w areszcie garnizonowym i należytego przetrzymywania osadzonych w nim żołnierzy;
 - opracowywanie, zgodnie ze wskazówkami dowódcy garnizonu, planu czynności w garnizonie na wypadek alarmu;
 - prowadzenie ewidencji stwierdzonych przez komendę garnizonu wypadków, naruszeń dyscypliny wojskowej w garnizonie oraz meldowanie o nich i o zastosowanych środkach zaradczych dowódcy garnizonu;
 - prowadzenie ewidencji żołnierzy zatrzymanych i tych, którym przedłużono ważność karty urlopowej lub rozkazu wyjazdu;
 - kierowanie do właściwych jednostek osób przybyłych do garnizonu, a nie znających ich miejsca postoju;
 - uzgadnianie regulacji ruchu z oddziałami przechodzącymi przez garnizon;
 - zapewnienie porządku w czasie parad, manifestacji, wieców i pogrzebów, w których bierze udział wojsko;
 - wyznaczanie i przygotowywanie, zgodnie ze wskazówkami dowódcy garnizonu, posterunków honorowych, kompanii honorowych i wojskowych asyst honorowych;

- organizowanie pomocy lekarskiej dla żołnierzy, którzy zachorowali w czasie podróży służbowej lub na urlopie;
- kontrolowanie kąpielisk garnizonowych;
- czuwanie nad należyтым utrzymaniem cmentarzy wojskowych, mogił zbiorowych i pomników wojskowych w porozumieniu z właściwymi władzami terenowymi.

23. W garnizonach, które nie mają etatowej komendy, dowódcy garnizonów w razie potrzeby wyznaczają oficerów do pełnienia obowiązków komendanta garnizonu i jego pomocników.

W tym wypadku osoby, którym powierzono pełnienie funkcji w garnizonie, można czasowo zwalniać z wykonywania obowiązków na zajmowanych stanowiskach służbowych.

Szczegółowe obowiązki nieetatowego komendanta garnizonu określa dowódca garnizonu.

Wojskowy komendant odcinka kolejowego (stacji kolejowej)

24. Wojskowy komendant odcinka kolejowego (stacji kolejowej) w obrębie swego odcinka (stacji kolejowej) wykonuje obowiązki komendanta garnizonu w zakresie utrzymania dyscypliny wojskowej wśród żołnierzy oraz sprawuje nadzór nad prawidłowym pełnieniem służby przez warty garnizonowe.

Pod względem wykonywania powyższych obowiązków wojskowy komendant odcinka kolejowego (stacji kolejowej) podlega dowódcy garnizonu.

Komendant odcinka kolejowego (stacji kolejowej) ma prawo kontrolowania sposobu pełnienia służby przez konwoje ochraniające transporty kolejowe z ładunkiem wojskowym.

25. Do obowiązków wojskowego komendanta odcinka kolejowego (stacji kolejowej) należy:

- sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem dyscypliny wojskowej i ustalonych przepisów ubiorczych przez żołnierzy znajdujących się na terenie odcinka kolejowego (stacji kolejowej);
- odprawa patroli przydzielonych do jego dyspozycji i przestrzeganie prawidłowego pełnienia przez nie służby;
- kontrolowanie przestrzegania przepisów ochrony przeciwpożarowej w przejeżdżających wojskowych transportach kolejowych;
- sprawowanie nadzoru nad stanem sanitarnym przejeżdżających wojskowych transportów kolejowych oraz poczekalni dla żołnierzy na stacjach kolejowych;
- meldowanie dowódcy garnizonu o wszystkich wypadkach naruszania przez żołnierzy dyscypliny wojskowej oraz o powziętych środkach w celu usunięcia niedociągnięć.

26. Wojskowy komendant odcinka kolejowego (stacji kolejowej) ma prawo legitymowania i zatrzymywania wszystkich żołnierzy do stopnia pułkownika włącznie zgodnie z postanowieniami pkt. 18.

R o z d z i a ł III

ŚLUŻBA GARNIZONOWA

Skład służby garnizonowej

27. Skład służby garnizonowej i wszelkie w niej zmiany ogłasza się w rozkazie garnizonowym.

W skład służby garnizonowej wchodzi: oficer inspekcyjny garnizonu, pomocnik oficera inspekcyjnego

garnizonu, lekarz dyżurny garnizonu, warty garnizonowe, pododdziały alarmowe i patrole garnizonowe.

Służba w garnizonie trwa dobę.

Oficer inspekcyjny garnizonu

28. Oficera inspekcyjnego garnizonu wyznacza się w garnizonach, gdzie stacjonują co najmniej dwa pułki (równorzędne).

W garnizonach o mniejszej załodze pełnienie tej służby powierza się oficerowi dyżurnemu jednego z oddziałów załogi garnizonu. Oficera inspekcyjnego wyznacza się tylko w wyjątkowych wypadkach.

W garnizonach, w których znajduje się jeden oddział, oficer dyżurny tego oddziału pełni jednocześnie obowiązki oficera inspekcyjnego garnizonu.

Do pełnienia służby oficera inspekcyjnego garnizonu wyznacza się oficerów na stanowiskach od dowódcy kompanii wzwyż. W garnizonach będących siedzibą okręgów wojskowych wyznacza się oficerów starszych.

Dowódców oddziałów, oficerów służby zdrowia oraz oficerów służby sprawiedliwości i WSW nie wyznacza się do pełnienia służby oficera inspekcyjnego.

Oficer inspekcyjny garnizonu powinien mieć zapewnione środki lokomocji.

29. Oficer inspekcyjny garnizonu podlega bezpośrednio dowódcy garnizonu, a w garnizonach, gdzie są etatowe komendy — komendantowi garnizonu.

Oficer inspekcyjny garnizonu odpowiada za regulaminowe pełnienie obowiązków przez służby garnizonowe.

30. Oficer inspekcyjny garnizonu jest przełożonym wart garnizonowych oraz wszelkich organów służbowych garnizonu.

31. Przed odprawą warty nowy oficer inspekcyjny otrzymuje wytyczne i znaki rozpoznawcze. Objęcie

służby oficer inspekcyjny melduje dowódcy (etatowemu komendantowi) garnizonu. Na czas służby otrzymuje legitymację oficera inspekcyjnego garnizonu podpisaną przez dowódcę garnizonu i zaopatrzoną w pieczęć.

32. W pomieszczeniu oficera inspekcyjnego garnizonu powinien być telefon.

33. Do obowiązków oficera inspekcyjnego garnizonu należy:

- odprawa wart garnizonowych, w czasie przeglądu wart sprawdzanie ich składu, uzbrojenia i wyposażenia oraz znajomości służby wartowniczej przez żołnierzy warty;
- nadzór nad pełnieniem służby przez warty garnizonowe, patrole garnizonowe i pododdziały alarmowe;
- określanie czasu pełnienia służby przez wartowników na posterunkach zależnie od warunków atmosferycznych;
- sprawdzanie wyposażenia i porządku na wartowniach, w aresztach i na posterunkach wart garnizonowych, sprawności środków sygnalizacji, łączności i środków przeciwpożarowych;
- kierowanie pododdziałami alarmowymi i pododdziałami wyznaczonymi do walki z pożarami lub innymi klęskami żywiołowymi do czasu przybycia dowódcy (komendanta) garnizonu;
- kontrolowanie przestrzegania przez żołnierzy w obrębie garnizonu zasad regulaminowych i żołnierskiego zachowania się;
- w razie potrzeby zatrzymywanie w areszcie do dyspozycji dowódcy (komendanta) garnizonu żołnierzy naruszających dyscyplinę oraz nie posiadających właściwych dokumentów;

- natychmiastowe meldowanie dowódcy (komendantowi) garnizonu o wszelkich wypadkach i zdarzeniach w garnizonie związanych z pełnieniem służby;
- udzielanie, w razie potrzeby, pomocy wartom cywilnym strzegącym mienia wojskowego;
- przedstawianie przy zdawaniu służby meldunku pisemnego o przebiegu służby.

34. W czasie służby oficer inspekcyjny przebywa w wyznaczonym pomieszczeniu. W razie oddalenia się pozostawia tam swego pomocnika (gońca) podając mu miejsce dokąd się udaje oraz przypuszczalny czas powrotu.

Czas odpoczynku oficera inspekcyjnego garnizonu i jego pomocnika reguluje dowódca (komendant) garnizonu.

35. Oficer inspekcyjny garnizonu ma prawo legitymowania i zatrzymywania wszystkich żołnierzy do stopnia pułkownika włącznie, zgodnie z postanowieniami pkt. 18.

36. W wypadku nagłego zachorowania oficer inspekcyjny garnizonu melduje o tym dowódcy (komendantowi) garnizonu.

W razie potrzeby uzupełnienia warty (wskutek choroby wartownika, zdjęcia wartownika z posterunku) oficer inspekcyjny garnizonu wysyła żołnierzy z pododdziału wystawiającego wartę lub pododdziału alarmowego.

Pomocnik oficera inspekcyjnego garnizonu

37. Pomocnik oficera inspekcyjnego garnizonu podlega bezpośrednio oficerowi inspekcyjnemu garnizonu i wykonuje wszystkie czynności związane z pełnieniem służby inspekcyjnej w garnizonie zleczone przez oficera inspekcyjnego.

Pomocnika oficera inspekcyjnego garnizonu wyznacza się w większych garnizonach. Służbę pomocnika oficera inspekcyjnego garnizonu pełnią z zasady oficerowie młodszy.

Pomocnik oficera inspekcyjnego garnizonu w czasie wykonywania obowiązków korzysta z uprawnień oficera inspekcyjnego garnizonu.

38. W garnizonach, gdzie nie wyznacza się pomocnika oficera inspekcyjnego garnizonu, oficerowi inspekcyjnemu należy przydzielić przynajmniej jednego gońca.

Lekarz dyżurny

39. W celu zapewnienia szybkiej pomocy lekarskiej wyznacza się lekarza dyżurnego garnizonu. Służbę tę pełnią lekarze oddziałów i pododdziałów załogi garnizonu (z wyjątkiem lekarzy wojskowych zakładów leczniczych). Miejsce pełnienia służby przez lekarza dyżurnego garnizonu określa lekarz garnizonu. W pomieszczeniu tym powinien być telefon.

40. Lekarz dyżurny garnizonu podlega lekarzowi garnizonu i melduje mu objęcie i zdanie służby. Ponadto o objęciu służby melduje oficerowi inspekcyjnemu garnizonu. Meldunek może być złożony telefonicznie.

41. Do obowiązków lekarza dyżurnego należy udzielanie pomocy lekarskiej:

- w nagłych wypadkach wszystkim żołnierzom garnizonu i członkom ich rodzin;
- żołnierzom przebywającym chwilowo w garnizonie (urlopowanym, przyjezdnym, odkomenderowanym);
- żołnierzom znajdującym się w areszcie garnizonowym.

Ponadto lekarz dyżurny wykonuje inne obowiązki zlecone przez lekarza garnizonu i oficera inspekcyjnego garnizonu.

42. Lekarz dyżurny garnizonu przebywa stale w wyznaczonym pomieszczeniu. W razie oddalenia się na wezwanie powinien pozostawić adres, dokąd się udaje oraz powiadomić o tym oficera inspekcyjnego garnizonu.

W razie potrzeby, na rozkaz dowódcy garnizonu, do pomocy lekarzowi dyżurnemu garnizonu wyznacza się sanitariusza.

43. Lekarza dyżurnego garnizonu wyznacza się w garnizonie liczącym więcej niż pięciu lekarzy.

W garnizonach liczących czterech-pięciu lekarzy wojskowych nie wyznacza się normalnych dyżurów, a pełnią oni dyżury domowe, tzn., że poza godzinami zajęć pozostają w dniu dyżuru w swoim mieszkaniu, skąd obowiązani są stawić się na każdorazowe wezwanie oficera inspekcyjnego garnizonu lub bezpośrednio na wezwanie żołnierza (członka jego rodziny) potrzebującego nagłej pomocy lekarskiej.

O pełnieniu dyżurów domowych przez lekarzy należy powiadamiać oficera inspekcyjnego garnizonu i wszystkich oficerów dyżurnych oddziałów.

Jeżeli w garnizonie przebywa mniej niż czterech lekarzy wojskowych, nie wyznacza się stałych dyżurów lekarskich. W nagłych wypadkach żołnierze zwracają się do najbliższego mieszkającego lekarza wojskowego, a w razie jego nieobecności do lekarza cywilnego. Regulowanie należności za pomoc udzieloną przez lekarzy cywilnych określają osobne przepisy.

Pododdział alarmowy

44. Pododdział alarmowy garnizonu przeznaczony jest do wzmocnienia służby garnizonowej lub natychmiastowego wzięcia udziału w akcji likwidowania pożaru i innych klęsk żywiołowych. Skład i stopień gotowości bojowej pododdziału alarmowego garnizonu okreś-

ła dowódca garnizonu uwzględniając miejscowe warunki, stan liczebny załogi, potrzeby garnizonu oraz zapewnienie normalnego toku szkolenia w oddziałach. Stan liczebny pododdziału alarmowego należy ograniczyć do niezbędnego minimum.

45. Pododdział alarmowy garnizonu wyznacza się z zasady z tej jednostki, z której wyznaczone zostały warty garnizonowe. W większych garnizonach może być wyznaczonych kilka pododdziałów alarmowych.

46. Pododdział alarmowy garnizonu podlega dowódcy (komendantowi) garnizonu i oficerowi inspekcyjnemu garnizonu.

47. Dowódca i oficer dyżurny oddziału, z którego został wyznaczony pododdział alarmowy ponoszą odpowiedzialność za jego gotowość bojową i za terminowe wysłanie go do miejsca przeznaczenia.

Pododdział alarmowy garnizonu odbywa szkolenie w pobliżu miejsca zakwaterowania oddziału. Miejsce przebywania pododdziału alarmowego powinno być dokładnie znane oficerowi dyżurnemu oddziału.

48. Pododdział alarmowy może być wezwany w całości lub w określonym składzie i z określonym uzbrojeniem przez dowódcę (komendanta) garnizonu lub przez oficera inspekcyjnego garnizonu.

Jeżeli zachodzi potrzeba po wezwaniu pododdziału alarmowego wyznacza się, na zarządzenie dowódcy garnizonu, nowy pododdział alarmowy.

49. Amunicję dla pododdziału alarmowego przechowuje się u oficera dyżurnego oddziału.

Patrole garnizonowe

50. Patrole garnizonowe wyznacza się do kontrolowania przestrzegania przez wszystkich żołnierzy na terenie garnizonu oraz w miejscowościach przyległych postanowień regulaminów, porządku, przepisów ubior-

czych, zasad żołnierskiego zachowania się, zarządzeń dowódcy garnizonu oraz uprawnień żołnierzy do przebywania poza rejonem zakwaterowania. Patrole garnizonowe podlegają dowódcy (komendantowi) garnizonu i oficerowi inspekcyjnemu garnizonu.

51. Liczbę patroli oraz ich skład określa dowódca garnizonu zależnie od potrzeb i możliwości garnizonu.

Patrole garnizonowe wyznacza się na podstawie wykazu patroli sporządzanego przez dowódcę (komendanta) garnizonu. W wykazie patroli podaje się liczbę i numery patroli, ich skład, ubiór, wyposażenie, uzbrojenie, czas pełnienia służby oraz oddział (pododdział), z którego wyznacza się patrole. Komendant garnizonu opracowuje ponadto instrukcję, w której powinny być zawarte szczegółowe obowiązki patroli w danym garnizonie. Wykaz patroli i instrukcję dla nich zatwierdza dowódca garnizonu.

52. Patrol składa się z dowódcy oraz jednego lub więcej żołnierzy. W zależności od zadań patrolu na dowódcę może być wyznaczony oficer lub podoficer. Zgodnie z tym patrol nazywa się oficerski lub podoficerski. W wyjątkowych wypadkach patrol może składać się tylko z oficerów.

W każdym wypadku dowódca patrolu wyznacza swego zastępcę.

Żołnierze wchodzący w skład patrolu powinni być uzbrojeni w pistolety (pistolety maszynowe, karabiny). W czasie patrolowania pistolety maszynowe trzyma się w położeniu „przez plecy“, karabiny w położeniu „na pas“.

Na czas pełnienia służby patrole otrzymują amunicję zgodnie z pkt. 165. Jeżeli patrol składa się z dwóch żołnierzy, maszerują oni obok siebie; dowódca z prawej strony. Przy większym składzie patrolu dowódca maszeruje na czele, a reszta patrolu w odległości 2-3 kroków

za nim w kolumnie dwójkowej. Patrol maszeruje chodnikiem, honory oddaje tylko dowódca patrolu.

53. Patrole wyznacza się do pełnienia służby na całą dobę lub na określony czas. Czas patrolowania przez jeden patrol nie powinien przekraczać 12 godzin na dobę. Odpoczynki w czasie służby patrolu trwają tyle godzin, ile godzin patrol pełnił służbę. Patrolowanie bez odpoczynku może trwać latem do 4 godzin, a zimą do 2 godzin.

54. Podczas wykonywania swych obowiązków patrol powinien dawać przykład przestrzegania dyscypliny wojskowej, przepisowego umundurowania oraz żołnierskiego zachowania się.

W wypadku legitymowania żołnierza dowódca patrolu powinien zachowywać się jak najtaktowniej, by uniknąć zwracania uwagi osób postronnych.

W wypadku legitymowania żołnierza dowódca patrolu obowiązany jest podać powód interwencji nie wdając się w szczegółowe wyjaśnienia.

W razie zatrzymania starszego stopniem dowódca patrolu powinien okazać na żądanie swą legitymację i upoważnienie.

55. Po upływie wyznaczonego czasu patrolowania dowódca patrolu melduje i w razie potrzeby przedstawia oficerowi inspekcyjnemu garnizonu pisemny meldunek, w którym podaje wykaz żołnierzy legitymowanych i doprowadzonych za naruszenie dyscypliny wojskowej z wyszczególnieniem stopni, nazwisk, numerów jednostek i miejsc ich postoju oraz powodów legitymowania lub doprowadzenia.

56. Dowódca patrolu obowiązany jest:

- znać zadanie patrolu i sposób łączności z kometantem (oficerem inspekcyjnym) garnizonu;
- kontrolować przestrzeganie przez żołnierzy porządku publicznego, przepisów ubiorczych, zasad

dyscypliny wojskowej oraz oddawania honorów zgodnie z obowiązującymi regulaminami i przepisami;

- interweniować i przywracać porządek w wypadku nieodpowiedniego zachowania się żołnierzy w lokalach publicznych (teatrach, kinach, restauracjach itp.) oraz czuwać nad właściwym korzystaniem przez żołnierzy z publicznych środków lokomocji (wsiadanie, wysiadanie, wykupywanie biletów itp.);
- ściśle współdziałać z innymi patrolami i w razie potrzeby udzielać im pomocy;
- udzielać pomocy przełożonym i starszym stopniem, którzy zatrzymali żołnierza za naruszenie porządku lub dyscypliny;
- udzielać pomocy funkcjonariuszom Milicji Obywatelskiej celem przywrócenia porządku na ulicy i w miejscach publicznych, naruszonego przez ludność cywilną z udziałem żołnierzy;
- doprowadzać do komendy garnizonu osoby nieprawnie noszące mundur wojskowy, żołnierzy nie posiadających legitymacji i dokumentów podróży, zakłócających porządek publiczny, trudniących się handlem mieniem wojskowym, popełniających czyny ścigane przez prawo oraz nie stosujących się do poleceń starszych;
- interweniować w razie jawnego naruszenia przepisów o prowadzeniu wojskowych pojazdów mechanicznych.

57. Komendant garnizonu wydaje dowódcy patrolu pisemne upoważnienie do legitymowania i doprowadzania żołnierzy, podpisane przez dowódcę (komendanta) garnizonu i zaopatrzone w pieczęć.

Dowódcom patroli Wojskowej Służby Wewnętrznej upoważnienia wydaje szef WSW.

Dowódca patrolu ma prawo legitymowania i w razie konieczności doprowadzenia do komendy garnizonu:

- oficer — wszystkich żołnierzy do stopnia pułkownika włącznie;
- podoficer — wszystkich szeregowców i podoficerów.

Żołnierze legitymowani obowiązani są wręczyć dowódcy patrolu dokumenty, które dowódca patrolu po sprawdzeniu zwraca.

W razie konieczności doprowadzenia żołnierza do komendy garnizonu dowódca patrolu ma prawo odebrać mu broń, legitymację służbową i inne dokumenty.

58. Żołnierzy naruszających dyscyplinę dowódca patrolu w razie potrzeby kieruje do komendy garnizonu samych lub doprowadza.

W wypadku oporu patrol ma prawo użycia wszelkich środków aż do siły fizycznej włącznie (zastosowanie odpowiednich chwytów, zadanie ciosu kolbą) w celu wymuszenia posłuszeństwa i doprowadzenia żołnierza do komendy garnizonu. Żołnierze, którzy stawiali opór i zostali doprowadzeni do komendy garnizonu siłą, ponoszą odpowiedzialność.

59. Patrol w pościgu ma prawo wejść na teren jednostki w celu ujęcia lub ustalenia tożsamości żołnierza, który naruszył obowiązujące przepisy. Obowiązki swe wykonuje patrol wtedy w obecności oficera dyżurnego oddziału lub jego pomocnika.

60. Patrol ma prawo zatrzymywać i korzystać z wszelkich wojskowych pojazdów mechanicznych w razie pościgu za przestępcami i w celu udzielenia pomocy rannym.

61. W razie konieczności wejścia w czasie pościgu za przestępcami do mieszkania osób cywilnych patrol obowiązany jest wezwać funkcjonariuszy MO.

62. W czasie pełnienia służby patrolowej obowiązuje następujący ubiór: latem — umundurowanie wyjściowe, zimą — służbowe; czapka garnizonowa z paskiem pod brodę; w razie niepogody peleryna lub płaszcz nieprzemakalny (płaszcz-namiet). W marynarce wojennej latem i zimą umundurowanie wyjściowe z pasem głównym.

Zasady użycia broni w służbie patrolowej

63. Dowódca patrolu ma prawo użyć lub rozkazać żołnierzom wchodzącym w skład patrolu użyć broni przez oddanie strzału wyłącznie:

- w celu odparcia bezpośredniego zamachu zagrażającego życiu żołnierzy wchodzących w skład patrolu lub innej osoby;
- przeciwko osobnikowi, który usiłuje przemocą odebrać broń żołnierzowi wchodzącemu w skład patrolu i nie zaniecha tego mimo wezwania i ostrzeżenia;
- w celu udaremnienia lub odparcia zamachu (dywersji, sabotażu, napadu rabunkowego) na urządzenia służące obronie państwa lub mienie społeczne;
- w celu udaremnienia ucieczki sprawcy wyżej wymienionych czynów przestępczych.

Jeżeli dowódca patrolu nie jest w stanie wydać rozkazu, o użyciu broni decydują poszczególni żołnierze wchodzący w skład patrolu.

64. Użycie broni przez oddanie strzału powinno być poprzedzone wezwaniem „Stój“, a jeżeli okaże się ono bezskuteczne — ostrzeżeniem „Stój — będę strzelał“. W wypadku gdy wezwanie i ostrzeżenie okaże się bezskuteczne, należy oddać pierwszy strzał ostrzegawczy w górę, po czym dopiero można strzelać w kierunku napastnika.

65. Wezwania i ostrzeżenia oraz strzału ostrzegawczego nie stosuje się do wypadków, w których zwłoka

groziłaby niebezpieczeństwem dla życia żołnierzy wchodzących w skład patrolu lub innej osoby albo uniemożliwiłaby udaremnienie lub odparcie zamachu (dywersji, sabotażu, napadu rabunkowego) na urządzenia służące obronie państwa lub mienie społeczne.

66. Użycie broni przez oddanie strzału może nastąpić tylko wtedy, gdy nie ma możliwości wymuszenia posłuchu lub obezwładnienia sprawcy przy użyciu siły fizycznej.

67. W każdym wypadku użycia broni przez oddanie strzału należy mieć na uwadze bezpieczeństwo osób postronnych.

Jeżeli skutek użycia broni nastąpiło zranienie człowieka, należy zranionemu zapewnić udzielenie pomocy lekarskiej.

68. Za nieuzasadnione użycie broni przez żołnierzy na rozkaz dowódcy patrolu — odpowiada dowódca patrolu, w pozostałych wypadkach odpowiada ten żołnierz patrolu, który użył broni bez uzasadnienia.

69. O każdym użyciu broni dowódca patrolu obowiązany jest zawiadomić niezwłocznie oficera inspekcyjnego garnizonu, który melduje o tym komendantowi garnizonu. Komendant garnizonu obowiązany jest w każdym wypadku zbadać, czy użycie broni nastąpiło zgodnie z przepisami.

R o z d z i a ł I V

WOJSKOWA SŁUŻBA WEWNĘTRZNA

70. Służba porządkowa WSW powołana jest w celu zwiększenia i wzmocnienia kontroli nad przestrzeganiem przez żołnierzy poza rejonem zakwaterowania dyscypliny, porządku wojskowego i publicznego, zasad żołnierskiego zachowania się, przepisów regulaminów, rozkazów

dowódcy garnizonu oraz do ścigania żołnierzy — sprawców czynów przestępczych.

71. Jednostkom WSW stacjonującym na terenie garnizonu zadania w zakresie pełnienia służby patrolowej w garnizonie stawia dowódca garnizonu.

Jeżeli jednostka WSW pełni służbę patrolową na terenie kilku garnizonów, szef jednostki powiadamia dowódców tych garnizonów o terminach wysyłania patroli na teren ich garnizonów.

72. Patrole WSW pełnią służbę patrolową na ogólnych zasadach określonych w punktach 50—69.

Ponadto patrole WSW mają prawo:

- doprowadzać do jednostek WSW kierowców wojskowych w stanie nietrzeźwym prowadzących pojazdy mechaniczne, sprawców katastrof i awarii;
- prowadzić pościg za żołnierzami — sprawcami czynów przestępczych celem ich ujęcia oraz zabezpieczenia śladów i dowodów popełnionego przestępstwa;
- konwojować aresztowanych żołnierzy na zlecenie prokuratur i sądów wojskowych.

73. Żołnierzy sprawców czynów przestępczych i naruszających dyscyplinę patrole WSW przekazują komendom garnizonów lub dowódcom jednostek podając w meldunku powód doprowadzenia.

74. Przy wspólnych akcjach patroli garnizonowych i WSW dowództwo obejmuje dowódca patrolu starszy stopniem, przy równych stopniach — dowódca patrolu WSW.

Przy spotkaniu się dwóch patroli, dowódca patrolu młodszy stopniem melduje się starszemu. Dowódcy równi stopniem przedstawiają się. W każdym wypadku wymieniają spostrzeżenia ze służby.

75. Szef jednostki WSW obowiązany jest meldować dowódcy garnizonu o faktach naruszania dyscypliny przez żołnierzy garnizonu, o wypadkach obowiązany jest meldować niezwłocznie.

76. Dowódcy garnizonów i oddziałów obowiązani są udzielać pomocy jednostkom WSW, gdy ich siły i środki są niewystarczające do wykonania postawionych im zadań.

R o z d z i a ł V

ZASADY MELDOWANIA SIĘ W GARNIZONIE

77. Dowódcy oddziałów, które chwilowo zatrzymują się na obszarze garnizonu lub maszerują przez jego teren obowiązani są składać o tym meldunek dowódcy garnizonu bezpośrednio lub przez komendanta garnizonu.

78. Komendanci transportów (eszelonów) kolejowych zawiadamiają o przybyciu transportów (eszelonów) wojskowego komendanta odcinka kolejowego (stacji), natychmiast po przyjeździe. Dotyczy to również konwojów ochraniających transporty kolejowe.

79. Żołnierze przybywający do garnizonu służbowo na okres dłuższy niż 5 dni obowiązani są w ciągu 24 godzin zameldować swój przyjazd w miejscowej komendzie garnizonu. Żołnierze przybywający do garnizonu na kontrolę jednostek nie mają obowiązku meldowania się.

80. Żołnierze przebywający na urlopie meldują się zgodnie z postanowieniami regulaminu służby wewnętrznej.

81. Żołnierze meldując swoje przybycie w komendzie garnizonu podają czas i miejsce pobytu oraz numer jed-

nostki macierzystej. W razie skrócenia czasu pobytu lub zmiany adresu obowiązani są powiadomić komendę garnizonu.

82. Komendy garnizonów (organy MO) stwierdzają zameldowanie się żołnierza na dokumentach podróży (urlopowych).

83. Wszystkich żołnierzy przebywających chwilowo w garnizonie obowiązują przepisy wydane przez dowódcę danego garnizonu. Obowiązkiem każdego żołnierza jest zaznajomienie się z treścią ważniejszych zarządzeń dowódcy garnizonu, które należy mu podać do wiadomości przy meldowaniu.

84. W razie choroby żołnierza lub w razie śmierci lub ciężkiej choroby członków jego rodziny (ojca, matki, żony, dzieci), w wypadku pożaru lub innej klęski żywiołowej, która dotknęła jego rodzinę i w innych uzasadnionych wypadkach komendant garnizonu ma prawo przedłużyć mu urlop na czas nie dłuższy niż pięć dni, zawiadamiając o tym niezwłocznie dowódcę oddziału, z którego pochodzi żołnierz.

85. Jeżeli żołnierz przebywający na urlopie lub w podróży służbowej nie może w oznaczonym terminie powrócić do swego oddziału z powodu przerwania komunikacji, obowiązany jest powiadomić komendanta najbliższego garnizonu. Komendant garnizonu po upewnieniu się o wstrzymaniu komunikacji natychmiast powiadamia jednostkę podając przyczynę zatrzymania się żołnierza.

86. Komendy garnizonów poświadczają na dokumentach podróży (urlopowych) przedłużenie żołnierzowi urlopu lub przyczyny spóźnionego powrotu do jednostki.

87. Wszystkie zameldowania i wymeldowania oraz poświadczenia wpisuje się do ksiąg prowadzonych w komendzie garnizonu.

R o z d z i a ł VI

UROCZYŚCIOŚCI WOJSKOWE

Parada wojskowa

88. Parady wojskowe zarządza się w celu uczczenia przez całą załogę garnizonu świąt państwowych lub wojskowych oraz ważnych wydarzeń o znaczeniu państwowym i wojskowym.

Parady i uroczystości w garnizonie zarządza dowódca garnizonu na podstawie rozkazu swoich przełożonych lub za ich zezwoleniem.

89. Dowódcę parady, czas, miejsce, skład wojsk i ubiór na paradę oraz jej przebieg podaje się każdorazowo w rozkazie garnizonowym.

90. Ustawienie wojsk do parady określa dowódca garnizonu. Orkiestry ustawiają się w szykach swoich oddziałów. Jeżeli wszystkie orkiestry łączy się w jedną, staje ona w miejscu przewidzianym dla orkiestry oddziału prawoskrzydłowego.

W miejscu uszykowania do parady do czasu przybycia przyjmującego paradę oddziały oddają honory tylko sztandarom.

91. Z chwilą przybycia przyjmującego paradę dowódca parady daje rozkaz do oddania honorów, po czym podchodzi (podjeżdża) do przyjmującego paradę i składa mu meldunek o uszykowaniu oddziałów do parady.

W momencie ruszenia dowódcy parady celem złożenia meldunku orkiestra prawoskrzydłowego oddziału rozpoczyna grać marsza powitalnego przerywając grę na czas składania meldunku. Po odebraniu meldunku przyjmujący paradę przechodzi (przejeżdża) przed frontem wojsk i wita się oddzielnie z każdym oddziałem, a przy większej liczbie wojsk — z każdym związkiem

taktycznym. Gdy przyjmujący paradę zatrzyma się dla powitania oddziału, orkiestra przerywa grę. Orkiestra następnego z kolei oddziału rozpoczyna grać marsza powitalnego z chwilą, gdy sąsiedni prawy oddział odpowie na powitanie.

Gdy przyjmujący paradę udaje się na miejsce przyjęcia defilady, orkiestra lewoskrzydłowego oddziału gra marsza powitalnego. Po odejściu przyjmującego paradę orkiestra przerywa grę, a dowódca parady daje rozkaz do przyjęcia postawy swobodnej. W wypadku gdy przyjmujący paradę pozostaje na miejscu, dowódca parady daje rozkaz do przyjęcia postawy swobodnej tylko za jego zezwoleniem.

Jeżeli w czasie parady występuje jedna orkiestra (połączona), gra ona w sposób opisany powyżej.

92. Jeśli przyjmujący paradę jest osobą, którą należy witać hymnem państwowym, orkiestra wykonuje go przed marszem powitalnym. Meldunek składa się po odegraniu hymnu państwowego w sposób podany w punkcie 91.

93. Po odczytaniu rozkazu lub zakończeniu przemówienia oddaje się, jeśli jest przewidziany, salut artyleryjski. Na odgłos pierwszej salwy oddziały na rozkaz dowódcy parady prezentują broń, a orkiestra gra hymn państwowy. Po oddaniu salutu orkiestra przerywa grę, a oddziały przyjmują postawę swobodną.

94. W celu przeprowadzenia defilady dowódca parady podaje rozkaz do odmarszu. Orkiestra, jeśli jest jedna (połączona), ustawia się frontem do przyjmującego paradę i nieco w lewo od trybuny (w stronę zbliżających się pododdziałów). Jeżeli orkiestry nie są połączone, miejsce to zajmuje orkiestra prawoskrzydłowego oddziału, pozostałe znajdują się w szykach swoich oddziałów.

Po ustawieniu się i wyruszeniu oddziałów do defilady dowódca parady wychodzi na ich czoło, podchodzi

do przyjmującego paradę, melduje o jej rozpoczęciu i pozostaje do końca defilady przy trybunie. Po przejściu ostatniego oddziału melduje o zakończeniu defilady.

Z chwilą ruszenia pierwszego oddziału orkiestra rozpoczyna grać marsza, a dla oddziałów zmotoryzowanych gra mazury i krakowiaki. Podczas defilady czołgów i dział pancernych orkiestra przerywa grę.

95. Podczas defilady dowódcy związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów oddają honory 15 kroków przed przyjmującym paradę, a kończą — 5 kroków po minięciu go. Miejsca rozpoczęcia i zakończenia salutowania powinny być oznaczone.

Dowódcy pododdziałów kończą wydawanie komend do oddania honorów na 20—25 kroków przed przyjmującym paradę. Gdy ogon kolumny minie przyjmującego paradę, dowódcy pododdziałów podają komendy: „BACZNOŚĆ“, a następnie „SPOCZNIJ“.

96. Dowódcy jadący na samochodach oddają honory przez salutowanie siedząc. Dowódcy jadący na czołgach (działach pancernych) oddają honory stojąc w otwartym włązie.

Żołnierze znajdujący się w krytych kabinach samochodów (ciągników) honorów nie oddają.

97. Po przejściu ostatniego oddziału defiluje orkiestra grając jednocześnie marsza.

Jeżeli orkiestry nie są połączone, to orkiestra prawoskrzydłowego oddziału po przejściu swego oddziału defiluje przed trybuną i maszeruje za oddziałem. Na jej miejsce wchodzi orkiestra następnego oddziału. W taki sam sposób zmieniają się pozostałe orkiestry.

98. Podczas defilady odległości i odstępy między oddziałami, pododdziałami i wozami bojowymi powinny być zachowane zgodnie z regulaminem musztry. Jeżeli

w defiladzie bierze udział więcej wojsk niż dywizja, odległości i odstępy mogą być zmienione na zarządzenie dowódcy parady.

Uroczysty capstrzyk

99. Dla uczczenia święta państwowego lub wojskowego w przeddzień święta wieczorem przeprowadza się w garnizonie uroczysty capstrzyk. Polega on na przemarszu wojska przez ulice garnizonu z orkiestrą i zapalonymi pochodniami.

100. Na kilka dni przed świętem dowódca garnizonu wydaje rozkaz, w którym wyznacza jednostkę mającą wystawić pododdział (pododdziały) do wzięcia udziału w capstrzyku, określa uzbrojenie i trasę (trasy) marszu.

101. Uszykowanie pododdziału biorącego udział w capstrzyku jest następujące. Na czele maszeruje dowódca całości, za nim w odległości 6 kroków kapelmistrz na czele orkiestry, za orkiestrą w odległości 6 kroków — dowódca kompanii. Żołnierze niosący pochodnie idą po zewnętrznych stronach orkiestry i kompanii zachowując odstęp jednego kroku od kolumny. Odległości między tymi żołnierzami powinny być zwiększone. Niosący pochodnie występują bez broni.

Za kompanią mogą maszerować organizacje cywilne.

Apel poległych

102. Apel poległych przeprowadza się na rozkaz dowódcy garnizonu w przeddzień święta zmarłych oraz w przeddzień rocznic ważniejszych bitew. Celem apelu jest oddanie hołdu żołnierzom poległym w walkach o niepodległość Polski. Apel poległych należy organizować z zasady w godzinach wieczornych.

103. Apel poległych przeprowadza się w garnizonie, w którym stacjonuje przynajmniej jeden pułk. Organizuje się go w ramach garnizonu pod kierownictwem

dowódcy garnizonu. Apel poległych przeprowadza się przed grobami żołnierzy, grobami Nieznanego Żołnierza lub na placach.

104. Na apel poległych oddziały występują ze sztandarami. W rozkazie garnizonowym podaje się skład poszczególnych jednostek, które mają wziąć udział w apelu, uzbrojenie, ubiór, czas i trasy marszu na miejsce apelu. Ponadto dowódca garnizonu powiadamia władze cywilne o mającym się odbyć apelu.

105. Przemarsz pododdziałów na miejsce przeprowadzenia apelu powinien odbywać się w całkowitym spokoju przy biciu w werble. Po przybyciu na miejsce pododdziały ustawiają się zgodnie ze wskazówkami dowódcy garnizonu frontem do pomnika (cmentarza, grobów).

106. Z chwilą rozpoczęcia uroczystości zapala się znicze bądź też ognisko, a wyznaczony oficer odczytuje okolicznościowy rozkaz dowódcy garnizonu. Następnie odczytuje się listy poległych żołnierzy. Po wywołaniu imienia i nazwiska poległego wszyscy żołnierze odpowiadają — „*Poległ na polu chwały*“; werbliści wykonują tremolo na werblach. Podczas odczytywania list poległych wszyscy żołnierze stoją w postawie zasadniczej, oficerowie salutują, a kompania honorowa prezentuje broń.

Po odczytaniu list poległych werbliści biją w werble, sygnalista wystrzela trzy rakiety świetlne. Na sygnał ostatniej rakiety bateria artylerii oddaje salut trzema salwami. Jeśli w garnizonie nie ma artylerii, trzykrotną salwę oddaje kompania piechoty.

Po salucie orkiestra gra hymn państwowy, następnie podaje się komendy do przyjęcia postawy swobodnej, po czym pododdziały, według ustalonej przez dowódcę garnizonu kolejności, udają się do rejonu zakwaterowania.

Kompania honorowa

107. Kompanię honorową wyznacza się w celu oddania honorów przewodniczącemu Rady Państwa, prezesowi Rady Ministrów i ministrowi obrony narodowej, asystowania sztandarom wojskowym, powitania i pożegnania przedstawicieli państw obcych oraz w celu uczczenia uroczystości odsłaniania pomników.

108. Kompanię honorową w składzie kompanii piechoty ze sztandarem (lub równorzędnego pododdziału innego rodzaju wojsk w szyku pieszym) i z orkiestrą wyznacza dowódca garnizonu, a na uroczystości wewnętrzne w oddziale — dowódca oddziału.

109. Kompania honorowa powinna być uzbrojona w karabiny; oficerowie w broń boczną. Ponadto na zarządzenie dowódcy garnizonu oficerowie mogą występować z szablami. Ubiór kompanii ustala dowódca garnizonu. Kompanii honorowej amunicji się nie wydaje.

110. W celu oddania honorów kompania honorowa ustawia się: w szyku rozwiniętym — w dwuszeregu, w szyku marszowym — w kolumnie czwórkowej.

Dowódca kompanii honorowej po podejściu do osoby witanej (lub dokonującej odsłonięcia pomnika) składa meldunek, np. *„Obywatelu generale, dowódca kompanii honorowej kpt. MARKIEWICZ melduje kompanię honorową garnizonu Warszawa uszykowaną do powitania (dla uczczenia odsłonięcia pomnika Bohaterów Warszawy)“*. Jeżeli jest to przewidziane, kompania honorowa defiluje przed osobą powitaną (przed pomnikiem).

111. Kompania honorowa odpowiada na powitanie osoby, która jest żołnierzem, zgodnie z regulaminem służby wewnętrznej, a na powitanie innych osób — według specjalnych zarządzeń.

112. Przed zdjęciem zasłony z pomnika dowódca kompanii honorowej podaje komendy: *„BACZNOŚĆ“*,

„Na ramię — BRON”, „Prezentuj — BRON”, „Na prawo (lewo) — PATRZ”. Orkiestra gra hymn państwowy.

Uroczysta odprawa wart

113. Uroczystą odprawę wart można przeprowadzać na zarządzenie dowódcy garnizonu w dniach świąt państwowych i wojskowych.

114. W uroczystej odprawie wart bierze udział kompania honorowa ze sztandarem i orkiestrą, warty ochronne i warty honorowe.

Uroczysta odprawa wart odbywa się na placach publicznych.

115. Do odprawy ustawiają się pododdziały w szyku rozwiniętym w sposób następujący: orkiestra, w odstępnie 6 kroków kompania honorowa ze sztandarem i dalej w odstępnie 2 kroków warty ochronne i honorowe.

116. Gdy oficer inspekcyjny garnizonu zbliży się na odległość 30 kroków, pomocnik oficera inspekcyjnego podaje komendy: „BACZNOŚĆ”, „Na ramię — BRON”, „Prezentuj — BRON”, „Na prawo (lewo) — PATRZ”, po czym podchodzi do oficera inspekcyjnego i składa meldunek o gotowości wart do uroczystej odprawy.

Po przyjęciu meldunku oficer inspekcyjny staje 3 kroki przed sztandarem, salutuje i salutując przechodzi przed frontem kompanii honorowej i wszystkich wart. Pomocnik oficera inspekcyjnego idzie z prawej (zewnątrznej) strony oficera inspekcyjnego, dwa kroki z tyłu.

Po przejściu przed frontem oficer inspekcyjny wychodzi przed środek szyku, salutuje i wita się z pododdziałami słowami „Czołem żołnierze”, po czym pomocnik oficera inspekcyjnego podaje komendy do przyjęcia postawy swobodnej.

Następnie oficer inspekcyjny przeprowadza odprawę wart zgodnie z pkt. 183—185. Oficerowi inspekcyjnemu towarzyszy pomocnik oficera inspekcyjnego.

117. Orkiestra gra marsza powitalnego od chwili wydania przez pomocnika oficera inspekcyjnego komend do oddania honorów do czasu, gdy oficer inspekcyjny wyjdzie przed środek szyku w celu powitania pododdziałów, przerywając grę na czas składania melodunku przez pomocnika oficera inspekcyjnego.

W czasie przeglądu wart przez oficera inspekcyjnego orkiestra koncertuje.

118. Po zakończeniu odprawy pomocnik oficera inspekcyjnego ustawia się na prawym skrzydle w odległości 6 kroków od orkiestry. Oficer inspekcyjny wydaje rozkaz: „*Do defilady — ODMASZEROWAĆ*“ i udaje się na ustalone miejsce do przyjęcia defilady.

Pomocnik oficera inspekcyjnego wydaje rozkaz: „*Defilada w prawo — MASZEROWAĆ*“. Na ten rozkaz dowódca kompanii honorowej i dowódca wart wydają komendy do sformowania kolumny marszowej, do marszu i do oddania honorów w czasie defilady. Defiladę prowadzi pomocnik oficera inspekcyjnego.

119. W ustalonym miejscu pomocnik oficera inspekcyjnego zatrzymuje kolumnę i wydaje dowódcom rozkaz do rozprowadzenia pododdziałów na miejsce służby.

Wojskowe asysty honorowe

120. Wojskowe asysty honorowe wyznacza się na pogrzeby żołnierzy zmarłych w czasie pełnienia służby wojskowej oraz na pogrzeby osób cywilnych wybitnie zasłużonych dla państwa. Ponadto asysty honorowe wyznacza się na pogrzeby szczególnie zasłużonych oficerów rezerwy.

121. W skład wojskowej asysty honorowej wchodzi:
— pododdział ze sztandarem;

- orkiestra;
- żołnierze pełniący wartę honorową przy trumnie;
- żołnierze niosący poduszki z odznaczeniami.

Ubiór i uzbrojenie asysty określa dowódca (komentant) garnizonu lub dowódca oddziału.

122. Pododdział ze sztandarem wyznacza się w składzie:

- na pogrzeby szeregowców i podoficerów — pluton piechoty lub równorzędny pododdział innego rodzaju wojsk;
- na pogrzeby oficerów — kompanię piechoty lub równorzędny pododdział innego rodzaju wojsk;
- na pogrzeby dowódców oddziałów (związków taktycznych), oficerów w stopniu generała (admirała) oraz osób cywilnych — według specjalnych zarządzeń.

123. Wojskowe asysty honorowe występują ze sztandarem oddziału, z którego wyznaczona jest asysta; na sztandarze wiąże się żałobną wstęgę.

124. W czasie pogrzebów oficerów do niesienia poduszek z odznaczeniami wyznacza się oficerów (po jednym do każdej poduszki), a podczas pogrzebów podoficerów i szeregowców — podoficerów lub szeregowców.

Do poduszki przypina się jeden order; medali nie więcej niż pięć.

Na wieku trumny umocowuje się czapkę zmarłego.

125. Wojskową asystę honorową na pogrzeb żołnierza zmarłego w miejscu rozmieszczenia swego oddziału wyznacza dowódca tego oddziału. O czasie wyprawdzenia zwłok i miejscu pochowania powiadamia on komentanta garnizonu.

Dowódca garnizonu może wyznaczyć całą lub część wojskowej asysty honorowej z innego oddziału załogi garnizonu.

126. W wypadku śmierci żołnierza poza miejscem rozmieszczenia jego oddziału wojskową asystę honorową wyznacza dowódca najbliższego garnizonu, gdzie znajdują się jednostki liniowe.

127. Jeżeli pogrzeb zmarłego żołnierza odbędzie się poza granicami garnizonu, wojskowa asysta honorowa towarzyszy trumnie ze zwłokami do granicy garnizonu (dworca, portu, lotniska, przystani).

Wyjątkowo, gdy miejsce pogrzebu znajduje się nie daleko garnizonu, dowódca garnizonu może zezwolić na udanie się wojskowej asysty honorowej na miejsce pogrzebu.

128. W celu odwiezienia trumny ze zwłokami na miejsce pogrzebu wyznacza się 4—6 żołnierzy. O czasie przybycia trumny ze zwłokami do garnizonu, gdzie odbędzie się pogrzeb, dowódca (komendant) garnizonu powinien być powiadomiony co najmniej jedną dobę wcześniej.

W celu spotkania i doprowadzenia trumny ze zwłokami na miejsce pogrzebu wyznacza się asystę honorową zgodnie z omawianymi zasadami.

129. Dowódca oddziału (komendant garnizonu) obowiązany jest powiadomić rodzinę (opiekunów) zmarłego żołnierza natychmiast po jego śmierci.

Jeżeli komendant garnizonu nie może ustalić adresu rodziny zmarłego, obowiązany jest natychmiast powiadomić o tym dowódcę oddziału, z którego zmarły pochodzi, sam zaś powinien zorganizować odesłanie zwłok lub pogrzeb zgodnie z decyzją swoich przełożonych.

130. Czas wystawienia posterunków honorowych przy trumnie ze zwłokami i pełnienia przez nie warty honorowej określa dowódca oddziału (komendant garnizonu). Na posterunkach honorowych przy trumnie ze zwłokami pełni wartę czterech żołnierzy. Dwóch żołnie-

rzy staje po obu stronach trumny w odległości dwóch kroków od trumny przy wezglowiu oraz dwóch — na wysokości stóp, wszyscy zwróceni w kierunku nóg.

Wartę honorową przy trumnie mogą pełnić również inni żołnierze i przedstawiciele organizacji społecznych. Stoją oni bez broni i bez nakrycia głowy obok posterunków honorowych w odległości jednego kroku z ich zewnętrznej strony lub też ustawiają się w inny, każdorazowo określony sposób.

Podczas marszu konduktu pogrzebowego oraz w czasie opuszczania trumny ze zwłokami zmarłego do grobu nie przeprowadza się zmiany posterunków honorowych.

131. Po przybyciu na miejsce, gdzie ustawiona jest trumna, pododdział ze sztandarem ustawia się w szyku rozwiniętym, frontem do wyjścia, którym będzie wyniesiona trumna. Orkiestra ustawia się w odległości 6 kroków z prawej strony pododdziału.

W czasie wnoszenia trumny wychodzą kolejno: żołnierze z wieńcami w odległości 3—5 kroków jeden za drugim, za nimi w tych samych odległościach żołnierze z odznaczeniami zmarłego, kolejno według ich ważności, następnie idą żołnierze z trumną, obok żołnierze pełniący wartę honorową, za nimi rodzina zmarłego.

W momencie wnoszenia trumny dowódca pododdziału podaje komendy: „BACZNOŚĆ“, „Na ramię — BROŃ“, „Prezentuj — BROŃ“, „Na prawo (lewo) — PATRZ“. Orkiestra gra marsza żałobnego. Trumnę wiezie się na cmentarz na samochodzie (ławecie).

132. Po wyprowadzeniu zwłok orkiestra i pododdział ze sztandarem ustawiają się i maszerują na czele konduktu pogrzebowego. W czasie posuwania się konduktu pogrzebowego orkiestra gra marsza żałobnego. Żołnierze pełniący wartę honorową przy trumnie maszerują po

obu jej stronach z karabinami w położeniu „na ramię broń“.

W czasie przejazdu konduktu samochodem żołnierze pełniący wartę honorową stoją trzymając karabiny przy nodze lub siedzą trzymając karabiny między kolanami. Pozostali żołnierze asysty honorowej jadą oddzielnymi samochodami.

133. Po przybyciu na cmentarz orkiestra przerywa grę. Pododdział ze sztandarem i orkiestra ustawiają się frontem do grobu. Żołnierze z wieńcami, orderami, medalami oraz żołnierze pełniący wartę honorową stają przy grobie. Przed opuszczeniem trumny do grobu może być wygłoszone przemówienie żałobne.

W chwili opuszczania trumny do grobu sztandar pochyla się, a asysta oddaje honory w taki sam sposób, jak podczas wynoszenia trumny z pomieszczenia. Pododdział występujący ze sztandarem oddaje salut trzema salwami. Jeżeli pododdział jest w sile batalionu, salut oddaje tylko jedna kompania. Na specjalny rozkaz może być oddany salut artyleryjski. Po oddaniu salutu sygnalista gra trzykrotnie hasło Wojska Polskiego.

Po odegraniu hasła, jeżeli pozwala na to miejsce, pododdziały przemaszerowują obok grobu w takt marsza żałobnego. Posterunki honorowe zdejmują się po zasypaniu grobu.

134. Odznaczenia zmarłego przekazuje się jego rodzinie.

Pełnienie warty przez posterunki honorowe

135. Posterunki honorowe wystawia się przy grobach Nieznanego Żołnierza, trumnach oraz w czasie uroczystości przy tablicach pamiątkowych, pomnikach itp.

136. Posterunki honorowe wystawia się z kompanii honorowej, wojskowej asysty honorowej, warty honorowej lub z wyznaczonych pododdziałów.

Posterunki honorowe wystawia się parzyste (2, 4, 6 żołnierzy), z jednolitą bronią, bez amunicji.

Liczbę zmian na posterunku honorowym wyznacza się w zależności od czasu pełnienia warty. Jedna zmiana na posterunku może stać 15—30 minut.

137. Na posterunku honorowym żołnierze stoją w postawie zasadniczej. Uzbrojeni w karabinki (karabiny samopowtarzalne) trzymają je w położeniu „do nogi broń“ lub „na ramię broń“. W czasie pełnienia warty na posterunku honorowym nie oddaje się honorów.

138. Każdą zmianę posterunków honorowych przeprowadza się oddzielnie, w kolumnie dwójkowej. Podczas zmiany nie podaje się komend.

Z chwilą zbliżenia się do starej zmiany na 5—10 kroków rozprowadzający, nie zatrzymując nowej zmiany, robi krok w prawo z jednoczesnym zwrotem w lewo. W tym momencie stara zmiana odstępuje krok w stronę zewnętrzną (pomnika, trumny itp.), a nowa zmiana wchodzi na jej miejsce i wykonuje jednocześnie „w tył zwrot“; stara zmiana rozpoczyna marsz równocześnie. W tym momencie rozprowadzający wykonuje krok w przód ze zwrotem w lewo i odprowadza starą zmianę, która w marszu uszykowuje się w kolumnę.

139. Zależnie od warunków miejscowych komendant garnizonu może ustalić każdorazowo inny sposób zmiany żołnierzy na posterunkach honorowych.

R o z d z i a ł VII

UDZIAŁ WOJSKA W WALCE Z KLĘSKAMI ŻYWIŁOWYMI

140. Wojsko może być użyte do walki z klęskami żywiołowymi (pożarami, powodzią, zamieciami, śnieżycami itp.) lub do udzielania pomocy ludności cywil-

nej, uszkodzonej na skutek klęski żywiołowej oraz do usuwania skutków awarii i katastrof.

O udziale wojska w tych wypadkach decyduje dowódca okręgu wojskowego (dowódca wojsk lotniczych i OPL OK, dowódca marynarki wojennej). W wyjątkowych wypadkach, gdy na otrzymanie zezwolenia nie ma czasu, wojsko może być użyte do tego celu na rozkaz dowódcy garnizonu, który melduje o tym dowódcy okręgu wojskowego (równorzędnemu).

141. Oddziałom wyznaczonym do walki z klęskami żywiołowymi lub do udzielania pomocy ludności cywilnej stawia zadania dowódca garnizonu podając cel użycia wojsk, do czyjej dyspozycji przydziela się poszczególne oddziały (pododdziały), sposób przejazdu do miejsca przeznaczenia, przydzielone środki techniczne, termin wykonania postawionego zadania, uzbrojenie, ubiór oraz sposób wyżywienia i zakwaterowania.

142. Po przybyciu na miejsce przeznaczenia dowódca oddziału (pododdziału) podaje cel swego przybycia przedstawicielowi władz cywilnych, do którego dyspozycji został skierowany i według jego wytycznych organizuje wykonanie postawionego zadania.

Jeżeli na miejscu klęski żywiołowej nie ma przedstawiciela władz cywilnych, dowódca oddziału (pododdziału) samodzielnie przystępuje do wykonania postawionego zadania, uzgadniając swe czynności z grupami ludności biorącymi udział w akcji ratunkowej.

Po przybyciu przedstawicieli władz wyznaczonych do kierowania akcją (straży pożarnej) należy oddać kierownictwo w ich ręce i wspierać jak najwydatniej ich pracę. Kierownictwo to odbywa się przez wydawanie poleceń nie bezpośrednio oddziałom (pododdziałom), lecz ich dowódcom. Wojsko, obok akcji ratowniczej, powstrzymuje napór tłumu, zapobiega kradzieżom oraz przeciwdziała zamieszaniu i nieporządkom.

Do ochrony mienia podczas walki z klęskami żywiołowymi wystawia się tymczasowe warty (posterunki).

R o z d z i a ł VIII

UDZIAŁ WOJSKA W MANIFESTACJACH I WIECACH

143. Udział wojska w manifestacjach i wiecach określa się każdorazowo w rozkazie garnizonowym (związku taktycznego, oddziału) na podstawie zarządzeń wyższych przełożonych.

144. W rozkazie podaje się: cel manifestacji (wiecu), ubiór, czas i miejsce zbiórki.

Część II

SLUŻBA WARTOWNICZA

R o z d z i a ł I

ZASADY OGÓLNE

145. Zadaniem służby wartowniczej jest ochrona i obrona mienia wojskowego, osób powierzonych pieczy wojskowej oraz strzeżenie osób znajdujących się pod strażą. Służba wartownicza jest sprawdzianem poczucia obowiązkowości, wytrwałości i karności żołnierzy. Zachowanie się żołnierzy na posterunku świadczy o poziomie wyszkolenia, wychowania i wartości bojowej całego oddziału. Po sprawności warty ocenia się również pracę i wpływ dowódców jako przełożonych i wychowawców.

146. Pododdział pełniący służbę wartowniczą nazywa się wartą. Pomieszczenie, w którym przebywa warta, nazywa się wartownią.

147. Warty mogą być garnizonowe (obozowe) i wewnętrzne. Jedne i drugie mogą być stałe lub tymczasowe (wyznaczone na krótki okres czasu).

Warty garnizonowe należą do służby garnizonowej, a warty wewnętrzne do służby wewnętrznej.

148. Posterunkiem nazywa się to wszystko, co zostało powierzone wartownikowi do ochrony i obrony oraz miejsce lub rejon, w którym pełni on służbę. Po-

sterunki wewnątrz budynków nazywają się wewnętrzne, a na zewnątrz — zewnętrzne.

149. Wartownikiem nazywa się żołnierza wchodzącego w skład warty, przeznaczonego do pełnienia służby na posterunku.

R o z d z i a ł II

ORGANIZACJA SŁUŻBY WARTOWNICZEJ

Zasady ogólne

150. Służbę wartowniczą zarówno garnizonową, jak i wewnętrzną należy ograniczać do najkonieczniejszych potrzeb.

Służbę garnizonową pełnią wszystkie rodzaje wojsk równomiernie w stosunku proporcjonalnym do stanu liczebnego swych oddziałów, z uwzględnieniem ciężaru służby wewnętrznej.

151. Wykaz wart garnizonowych (załącznik 1) sporządza dowódca garnizonu, a zatwierdza dowódca okręgu wojskowego (dowódca wojsk lotniczych i OPL OK, dowódca marynarki wojennej). Liczbę wart wewnętrznych ustala dowódca oddziału.

Dowódca okręgu wojskowego może z uzasadnionych przyczyn zwolnić poszczególne oddziały (zakłady) od pełnienia służby wartowniczej w garnizonie zupełnie lub częściowo.

Należy dążyć do tego, by pełnienie służby wartowniczej powierzane było poszczególnym oddziałom (pododdziałom) na dłuższy okres czasu (np. na jeden tydzień).

Jeżeli do służby wartowniczej trzeba wyznaczyć jednocześnie żołnierzy z różnych oddziałów, na poszczegól-

ne warty należy wyznaczać żołnierzy z jednego oddziału (pododdziału).

Dowódca garnizonu wyznacza oddziałom, jeżeli jest to możliwe, warty położone najbliżej koszar. Należy jednak dążyć, aby wszystkie oddziały zapoznały się z właściwościami poszczególnych wart garnizonowych.

152. Żołnierze wyznaczeni na wartę co najmniej jedną dobę przed jej objęciem nie powinni pełnić żadnej innej służby. W dniu powrotu ze służby wartowniczej żołnierzy zwalnia się od wszelkich zajęć, prac i apelu wieczornego; mogą oni udać się wcześniej na spoczynek. Żołnierzy pełniących służbę na posterunkach nocnych zwalnia się od zajęć na przeciąg czterech godzin od chwili ukończenia służby.

153. Do służby wartowniczej wyznacza się tylko żołnierzy znających dokładnie przepisy tej służby i to dopiero po złożeniu przysięgi wojskowej.

154. Szkoły i kursy mogą być wyznaczane do pełnienia służby wartowniczej z takim wyliczeniem, ażeby żołnierz pełnił służbę nie częściej niż raz na miesiąc i to w dni wolne od zajęć.

155. Przełożonymi wart garnizonowych są: dowódca (komendant) garnizonu, oficer inspekcyjny garnizonu i jego pomocnik.

Przełożonymi wart wewnętrznych są: dowódca danego oddziału, oficer dyżurny oddziału i jego pomocnik.

Dowódca garnizonu (oddziału) organizuje służbę wartowniczą w ten sposób, by oficer inspekcyjny garnizonu (dyżurny oddziału) był zawsze w stopniu wyższym lub co najmniej równym oficerom — dowódcom wart.

156. Dla każdej warty opracowuje się instrukcję dowódcy warty i tabelę posterunków (załącznik 2).

W instrukcji podaje się obowiązki dowódcy warty związane z ochroną i obroną strzeżonych obiektów, wskazówki co do wzmocnienia ochrony w nocy i w niesprzyjających warunkach atmosferycznych, działanie warty w razie napadu na ochraniane obiekty, w razie pożaru lub innej klęski żywiołowej oraz na sygnał alarmu, a także wskazówki dotyczące otwierania skrzyń z amunicją alarmową.

157. Dowódca garnizonu wysyła do oddziałów rozkaz o kolejności pełnienia służby wartowniczej.

Oddziały pełniące służbę wartowniczą w garnizonie powinny mieć wykaz wart (pkt 151) oraz tabele posterunków i instrukcje dowódców wart (pkt 156).

Dowódca oddziału nie później niż na 7 dni przed rozpoczęciem nowego miesiąca wyznacza pododdziały do pełnienia służby wewnętrznej i garnizonowej.

Dowódcy pododdziałów w dniu poprzedzającym objęcie służby ogłaszają w rozkazie dziennym nazwiska żołnierzy wyznaczonych na wartę.

158. Przed objęciem służby należy pozostawić żołnierzom co najmniej 4 godziny na przygotowanie się (mycie, golenie, czyszczenie broni, zapoznanie się z obowiązkami ujętymi w tabeli posterunków, przypomnienie zasad regulaminowych) oraz na odpoczynek.

Odpowiedzialność za przygotowanie żołnierzy do służby i za terminowe wysłanie ich na odprawę ponoszą dowódcy pododdziałów.

Skład warty

159. Warta składa się z dowódcy warty, rozprawiających i wartowników przeznaczonych do pełnienia służby na posterunkach. Ponadto, jeżeli wartą dowodzi oficer, wyznacza się pomocnika dowódcy warty. Na pomocników wyznacza się podoficerów.

W razie potrzeby skład warty uzupełnia się patrolami przeznaczonymi do ochrony niektórych obiektów lub do wzmocnienia ochrony szczególnie ważnych obiektów ochraniających przez wartowników.

Na dowódców wart wyznacza się zasadniczo oficerów i podoficerów, na rozprawdzających — podoficerów i starszych szeregowców, na wartowników — starszych szeregowców i szeregowców.

Na dowódcę warty wyznacza się oficera zasadniczo wtedy, gdy w jej skład wchodzi 20 i więcej żołnierzy. W uzasadnionych wypadkach również mniejsze warty ochraniające ważne obiekty mogą być dowodzone przez oficerów.

Na dowódców wart ochraniających mniej ważne obiekty można wyznaczać starszych szeregowców.

W poszczególnych wypadkach na wartowników mogą być wyznaczani podoficerowie służby zasadniczej. W tym wypadku wszystkie zmiany na danym posterunku powinny być obsadzone przez podoficerów.

160. Liczbę rozprawdzających ustala się odpowiednio do liczby posterunków, ich oddalenia od siebie i od wartowni, charakteru ochraniającego obiektu oraz z takim wyliczeniem, by:

- rozprawdzający mogli przez pół godziny zmienić wartowników na posterunkach i powrócić na wartownię;
- jeden rozprawdzający zmieniał wartowników, nie więcej niż na pięciu posterunkach.

Jeżeli warta wystawia tylko jeden posterunek, rozprawdzającego nie wyznacza się, a obowiązki jego pełni dowódca warty.

Jeżeli zmiana wartowników odbywa się częściej niż co dwie godziny, na wartach wystawiających więcej niż cztery posterunki wyznacza się podwójną liczbę rozprawdzających. W tym wypadku na pozostałych war-

tach zmiany wartowników przeprowadzają kolejno dowódca warty i rozprowadzający.

161. Liczbę wartowników określa się w ten sposób, żeby na każdy posterunek, na którym służba trwa ponad 16 godzin, przypadło trzech wartowników, do 16 godzin (włącznie) — 2 wartowników. Wartowników dziennych (nocnych) po ukończeniu służby odsyła się do oddziału.

162. W skład warty należy przewidzieć wartowników na posterunek alarmowy, jeśli wystawia ona przynajmniej trzy posterunki oprócz alarmowego. Przy mniejszym składzie warty o konieczności wystawienia posterunku alarmowego decyduje dowódca garnizonu (oddziału).

Ubiór, oporządzenie i uzbrojenie warty

163. Warty pełnią służbę w umundurowaniu wyjściowym i hełmach, a przy temperaturze poniżej -5°C — w czapkach zimowych. Na plecaki w okresie letnim nakłada się zrolowane płaszcze, a w okresie zimowym — koce. W plecaku żołnierz powinien mieć: przybory do czyszczenia broni, obuwia i umundurowania, przybory toaletowe, przybory do jedzenia oraz złożony płaszcz-namiot.

W marynarce wojennej warty występują bez plecaków, a z torbami polowymi.

Wartownicy na posterunkach powinni mieć broń etatową i przepisową ilość amunicji, ładownice (torbę na magazynki) oraz maskę przeciwgazową. W okresie letnim przy niesprzyjających warunkach atmosferycznych, na rozkaz oficera inspekcyjnego garnizonu (oficera dyżurnego oddziału) lub dowódcy warty, wartownicy mogą nakładać płaszcze.

W okresie zimowym przy temperaturze poniżej -7°C lub przy dokuczliwym wietrze wartownicy nakładają

buty filcowe, kożuchy i opuszczają czapki na uszy. Wartownicy na posterunkach wewnętrznych w pomieszczeniach ogrzewanych mogą pełnić służbę bez płaszczy.

Oficerowie i podoficerowie zawodowi (nadterminowi) występują w ubiorze służbowym w hełmach bez plecaków a z torbami polowymi, maskami przeciwgazowymi i z bronią boczną.

164. Kożuch długi nakłada się i zdejmuje tylko w czasie zmiany wartownika na posterunku.

Płaszcz-namiet wartownik nakłada (zdejmuje) na posterunku samodzielnie. Po zdjęciu płaszcz-namiet wiesz się na wyznaczonym miejscu.

Buty filcowe nakłada się na wartowni przed wyjściem na zmianę.

W razie nałożenia kożucha amunicję z ładownicy (magazynek) wkłada się do prawej kieszeni kożucha.

W okresie niesprzyjających warunków atmosferycznych zmiany wysyła się na posterunki w płaszczach-namiotach (płaszczach nieprzemakalnych).

165. Na zarządzenie dowódcy garnizonu (dowódcy oddziału) warty, oprócz broni indywidualnej, mogą być uzbrojone w ręczne i ciężkie karabiny maszynowe oraz granaty.

Ilość amunicji bojowej dla warty powinna wynosić:

- na karabin i karabin samopowtarzalny — do trzykrotnego załadowania w łódkach;
- na pistolet maszynowy — trzy naładowane magazynki;
- na pistolet — dwa naładowane magazynki;
- na ręczny karabin maszynowy — trzy naładowane magazynki;
- na ciężki karabin maszynowy — dwie naładowane taśmy.

Ponadto na wartowni powinna znajdować się amunicja alarmowa w ilości:

- na każdy karabin i karabin samopowtarzalny — 60 szt.;
- na każdy pistolet maszynowy i ręczny karabin maszynowy — do naładowania trzech magazynków;
- na ciężki karabin maszynowy — do naładowania dwóch taśm;
- dwa granaty na każdego wartownika (na specjalny rozkaz dowódcy garnizonu, oddziału).

Amunicję alarmową przechowuje się w żelaznej skrzyni (drewnianej obitej z zewnątrz blachą) przymocowanej do podłogi, w oddzielnych opakowaniach dla każdego żołnierza.

Granaty przechowuje się w osobnych skrzyniach, nieuzbrojone, przy czym zapalniki powinny być w opakowaniu wodoszczelnym.

Skrzynie z amunicją zamyka się na klucz. Plombuje ją szef uzbrojenia oddziału, a następnie przekazuje za pokwitowaniem wraz z kluczem dowódcy warty.

W skrzyni powinien być również wykaz przechowywanej amunicji, na którym odnotowuje się wzmianki o kontroli.

Stan i ilość przechowywanej amunicji, granatów ręcznych i zapalników sprawdza się co najmniej raz w miesiącu na rozkaz dowódcy garnizonu (oddziału). Amunicję alarmową wymienia się raz w roku i zużywa do szkolenia.

Urządzenie wartowni i posterunków

166. Wartownia powinna mieć izbę ogólną, pokój dla dowódcy warty i pokój dla zmiany odpoczywającej.

Jeżeli warunki miejscowe tego wymagają, wartownia powinna mieć:

- kuchnię do podgrzewania posiłków;
- umywalnię;
- ustęp;
- magazynek na opał;
- pomieszczenie do suszenia umundurowania.

Na wartowni powinny się znajdować:

- dziennik warty (załącznik 3);
- instrukcja dowódcy warty i tabela posterunków;
- instrukcja alarmowa;
- szkic rozmieszczenia posterunków;
- instrukcja przeciwpożarowa;
- przepisy o udzielaniu pierwszej pomocy w nagłych wypadkach;
- wzory pisemnych upoważnień oraz odcisków plomb i pieczęci;
- amunicja alarmowa;
- aparat telefoniczny;
- środki sygnalizacji do utrzymania łączności z posterunkami;
- syrena alarmowa;
- zegar;
- oświetlenie zasadnicze i zastępcze;
- latarki dla rozprowadzających;
- termometr wewnętrzny i zewnętrzny;
- biblioteczka i apteczka podręczna;
- zbiornik na wodę do picia.

Ponadto wartownia powinna być wyposażona w niezbędny sprzęt kwaterunkowy, jak stoły, ławki, krzesła, prycze (wyściełane i obite ceratą lub inną tkaniną impregnowaną), wieszaki, stojaki itp.

167. Okna wartowni znajdującej się na parterze, wychodzące na ulicę muszą mieć siatki lub okiennice zamykane od wewnątrz.

168. Przed wartownią powinien być plac do zmiany i wywołania warty pod broń.

169. Teren, na którym znajdują się ochraniane obiekty powinien być z zasady ogrodzony.

Na podejściach do ochranianego obiektu, który nie ma ogrodzenia, ustawia się dobrze widoczne tablice z napisami, np. „Przeście (przejazd) zabronione (zamknięty)“. Obejście (objazd) oznacza się strzałką.

170. Obiekty o szczególnie ważnym znaczeniu (składy z materiałami wybuchowymi, amunicją itp.) powinny mieć podwójne (zewnątrzne i wewnętrzne) ogrodzenie.

Dla dogodnej obserwacji przedpoła ochranianego obiektu między ogrodzeniami (przy zewnętrznym ogrodzeniu) mogą być wybudowane wieże obserwacyjne.

171. W rejonie posterunków, zależnie od warunków miejscowych, wartownikowi należy zapewnić możliwie jak największe pole obserwacji i ostrzału. Dlatego dookoła posterunku należy wyciąć krzaki, przerzedzić drzewa, poobcinać dolne konary drzew, skosić trawę i usunąć niepotrzebne przedmioty.

Wartownik powinien mieć odpowiednie warunki do pełnienia służby, a więc możliwość obejścia rejonu posterunku lub obserwacji z miejsca.

Do obrony ważnych posterunków buduje się okopy i to w ten sposób, aby można z nich było ostrzeliwać podejścia do posterunku i w miarę możliwości żeby była zabezpieczona łączność ogniowa z sąsiednimi posterunkami.

172. W nocy podejścia do posterunku powinny być oświetlone. Oświetlenie należy tak zainstalować, aby wartownik stojąc na posterunku lub poruszając się w rejonie posterunku znajdował się cały czas w cieniu.

173. Posterunek powinien mieć urządzenie sygnalizacyjne (przy dużych obiektach nie mniej niż dwa

punkty) do wzywiania dowódcy warty, jego pomocnika lub rozprawdzającego.

174. Na każdym posterunku zewnętrznym (w wypadkach koniecznych i na wewnętrznych) zależnie od rodzaju ochranianego obiektu powinny znajdować się środki przeciwpożarowe, zgodnie z instrukcją przeciwpożarową.

175. Na każdym posterunku zewnętrznym powinien być grzybek lub budka wartownicza (załącznik 4) pomalowana na kolor ochranianego obiektu lub otaczającego terenu.

176. Za wyposażenie wartowni i posterunków odpowiedzialny jest dowódca (komendant, szef), któremu ochraniający obiekt podlega.

R o z d z i a ł III

ZNAKI ROZPOZNAWCZE

177. Znaki rozpoznawcze składają się z dwóch wyrazów zaczynających się od jednakowej litery. Pierwszy z nich „hasło“ jest nazwą broni lub części broni, drugi „odzew“ — nazwą miejscowości.

Hasło służy oficerowi inspekcyjnemu garnizonu (dyżurnemu oddziału), jego pomocnikowi i dowódcom wart do upewnienia się, że osoba przybywająca do nich służbowo jest upoważniona do tego przez właściwego przełożonego, a odzew — osobom przybywającym do upewnienia się co do tożsamości osób, do których przybyły służbowo.

Znaki rozpoznawcze ustala na każdy dzień dowódca (komendant) garnizonu — dla wart garnizonowych, a dowódca oddziału — dla wart wewnętrznych.

Znaki rozpoznawcze podaje się oficerowi inspekcyjnemu garnizonu (dyżurnemu oddziału) bezpośrednio przed objęciem służby.

Znaki rozpoznawcze są ściśle tajne. W razie ujawnienia ich należy je natychmiast unieważnić. Prawo unieważnienia w tym wypadku ma oficer inspekcyjny garnizonu (dyżurny oddziału). O unieważnieniu melduje się przełożonemu z tytułu służby wartowniczej, który ustala nowe znaki.

178. Znaki rozpoznawcze stosuje się z zasady w służbie garnizonowej. O potrzebie stosowania ich w służbie wewnętrznej decyduje dowódca oddziału.

R o z d z i a ł IV

ODPRAWA I ZMIANA WART. ZMIANA WARTOWNIKÓW

Odprawa wart

179. Miejsce i czas odprawy dla wart garnizonowych wyznacza dowódca garnizonu, a dla wart wewnętrznych — dowódca oddziału.

W dużych garnizonach odprawa wart może odbywać się w kilku miejscach i w różnym czasie.

Warty przybywają na miejsce odprawy 15 minut przed jej rozpoczęciem.

Jeżeli odległość od miejsca odprawy do wartowni wynosi ponad pięć kilometrów, dowódca garnizonu (oddziału) przydziela środki transportowe.

180. Odprawę wart garnizonowych przeprowadza oficer inspekcyjny garnizonu. Jeśli odprawa wart odbywa się w kilku miejscach, może ją również przeprowadzać z częścią wart pomocnik oficera inspekcyjnego.

Odprawę wart wewnętrznych przeprowadza oficer dyżurny oddziału.

Odprawę wart tymczasowych przeprowadza się razem z wartami stałymi. Jeżeli warty tymczasowe wyzna-

zione zostały po odprawie wart stałych, odprawę tych wart przeprowadza się oddzielnie.

181. W miejscu odprawy, warty ustawiają się według ustalonej kolejności w dwuszeregu w odstępach dwóch kroków. Na prawym skrzydle warty staje dowódca; pomocnik kryje dowódcę. Na lewym skrzydle wart w odstępach 3 kroków ustawia się służba wewnętrzna w sposób określony w regulaminie służby wewnętrznej.

Sygnalista ustawia się na prawym skrzydle wart w odstępach dwóch kroków, a orkiestra — 6 kroków.

182. Gdy oficer inspekcyjny garnizonu zbliży się na odległość 30 kroków, najstarszy stopniem spośród dowódców wart, stojąc przed środkiem szyku, podaje komendy: „*Warty na moją komendę — BACZNOŚĆ*“, „*Na prawo (lewo) — PATRZ*“ i składa meldunek o gotowości wart (i służb) do odprawy. Po przyjęciu meldunku oficer inspekcyjny rozkazuje podać komendę do przyjęcia postawy swobodnej i przeprowadza przegląd wart.

Jeżeli do odprawy w garnizonie występuje tylko jedna warta, przepisów tego punktu się nie stosuje.

183. Gdy oficer inspekcyjny podchodzi do warty, dowódca warty robi krok w przód z jednoczesnym zwrotem w lewo i podaje komendy: „*BACZNOŚĆ*“, „*Na prawo (lewo) — PATRZ*“. Po podaniu komendy robi krok w lewo z jednoczesnym zwrotem w prawo, salutuje (jeżeli jest uzbrojony w broń boczną) i składa meldunek o stanie warty, np. „*Obywatelu kapitanie, dowódca warty nr 1 plutonowy Zarębski melduje wartę gotową do odprawy. Stan warty dwóch podoficerów i dwunastu szeregowców. Wartę wystawia 4 kompania 15 pułku piechoty*“. Następnie w taki sam sposób jak poprzednio podaje komendy do przyjęcia postawy swobodnej.

Dowódca warty towarzyszy oficerowi inspekcyjnemu w czasie przeglądu jego warty, a po zakończeniu przeglądu wstępuje na swoje miejsce.

W czasie przeglądu wart mogą być obecni dowódcy (szefowie) pododdziałów, z których warty zostały wyznaczone.

184. Jeżeli którakolwiek z wart jest nie przygotowana do pełnienia służby, oficer inspekcyjny garnizonu odsyła ją do oddziału w celu przygotowania lub zmiany i natychmiast melduje o tym dowódcy (komendantowi) garnizonu.

Odprawę z odesłaną lub zmienioną wartą oficer inspekcyjny garnizonu lub jego pomocnik przeprowadza dodatkowo.

185. Po przeglądzie oficer inspekcyjny garnizonu staje na środku przed frontem (twarzą do wart) i podaje komendę „*Warty na moją komendę — BACZNOŚĆ*“, po czym zapowiada — „*Służba wartownicza*“. Po tej zapowiedzi sygnalista gra sygnał „*Służba wartownicza*“. W czasie gdy sygnalista gra sygnał, oficer inspekcyjny i dowódcy wart uzbrojeni w pistolety — salutują. Żołnierze znajdujący się w pobliżu przyjmują postawę zasadniczą frontem do wart i salutują.

Od chwili gdy oficer inspekcyjny zapowie „*Służba wartownicza*“ pododdziały przyjmują oficjalny charakter wart i przechodzą pod rozkazy przełożonych wart.

Po odegraniu sygnału oficer inspekcyjny podaje komendę „*Dowódcy wart — DO MNIE*“.

Wezwani podchodzą do oficera inspekcyjnego, zatrzymują się w odległości 3 kroków od niego i ustawiają w szeregu w kolejności numerów wart. Z chwilą ustawienia się jednocześnie oddają honory, po czym oficer inspekcyjny podaje komendę „*Warty — SPOCZNIJ*“.

Oficer inspekcyjny przypomina każdemu dowódcy warty na co ma zwrócić szczególną uwagę w czasie służby i podaje znaki rozpoznawcze (stare i nowe), które dowódcy wart notują.

Po podaniu znaków rozpoznawczych oficer inspekcyjny podaje komendę „*Dowódcy wart — WSTĄPIĆ*“. Na tę komendę dowódcy wart oddają honory, wykonują w tył zwrot i maszerują na swoje miejsca.

Po odejściu dowódców wart oficer inspekcyjny rozkazuje: „*Warty na wartownie — ODMASZEROWAĆ*“, po czym dowódcy wart odprowadzają warty na wartownię. Zastępca dowódcy warty maszeruje dwa kroki za dowódcą.

186. W razie przybycia na odprawę wart przełożonych oficer inspekcyjny garnizonu podaje komendy: „*BACZNOŚĆ*“, „*Na prawo (lewo) — PATRZ*“ i składa meldunek.

Przed złożeniem przełożonemu meldunku przez oficera inspekcyjnego osoby będące na odprawie wart, lecz nie wchodzące w ich skład ustawiają się na prawym skrzydle wart w szeregu lub dwuszeregu i w czasie składania meldunku salutują. W ten sam sposób postępują one, gdy oficer inspekcyjny zapowiada „*Służba wartownicza*“.

187. Odprawę wart wewnętrznych oficer dyżurny oddziału przeprowadza tak samo, jak oficer inspekcyjny garnizonu odprawę wart garnizonowych, z tym że po odprawie wart sprawdza skład, wygląd zewnętrzny i znajomość obowiązków przez służbę wewnętrzną oddziału.

Służba wewnętrzna oddziału podczas odprawy wart wykonuje wszystkie komendy oficera dyżurnego oddziału lub jego pomocnika.

Zmiana wart

188. Po przybyciu na miejsce pełnienia służby dowódca nowej warty zatrzymuje wartę przed wejściem na teren ochranianego obiektu lub przed wartownią, przekazuje dowództwo warty swemu pomocnikowi (rozprowadzającemu), a sam udaje się do dowódcy starej

warty, przedstawia się, podaje stare hasło, po czym uszykowuje wartę w odległości 10—15 kroków przed wejściem na wartownię, frontem do niej.

Dowódca starej warty po stwierdzeniu aktualności podanego hasła wyprowadza z wartowni swoją wartę (pozostawiając w pomieszczeniu swego pomocnika lub jednego z rozprawdzających) i ustawia ją w odległości 5—10 kroków przed frontem nowej warty. Dowódcy wart stają na prawym skrzydle swych wart.

Następnie dowódcy wart występują krok naprzód z równoczesnym zwrotem w lewo i podają komendy: „BACZNOŚĆ“, „*Na lewo* — PATRZ“. Poszczególne komendy wydaje najpierw dowódca nowej warty.

Po wydaniu tych komend dowódcy wart wstępują na swoje miejsca, przyjmują postawę zasadniczą, oddają honory ze zwrotem głowy w lewo i wzajemnie meldują: dowódca nowej warty — „*Warta gotowa do objęcia służby wartowniczej*“, dowódca starej warty — „*Warta gotowa do zdania służby wartowniczej*“.

Po zameldowaniu dowódcy wart w sposób jak poprzednio podają komendy: dowódca nowej warty — do odmarszu na wartownię, dowódca starej warty — do przyjęcia postawy swobodnej.

Dowódca starej warty wyznacza jednego z wartowników na starszego, a sam z pomocnikami i rozprawdzającymi również wchodzi na wartownię.

189. Przy temperaturze poniżej -10°C , przy niesprzyjających warunkach atmosferycznych oraz na wartach o składzie mniejszym niż 3 posterunki, zmianę wart przeprowadza się na wartowni nie uwzględniając powyższych zasad. Po przedstawieniu się i podaniu starego hasła, dowódca nowej warty wprowadza swoją wartę na wartownię w celu zmiany warty.

190. Dowódcy starej i nowej warty rozkazują swoim rozprawdzającym zdać (przyjąć) wzory odcisków plomb

i pieczęci, zapoznać się (zapoznać) z obowiązkami na posterunkach, a pomocnikom — zdać (przyjąć) wartownię wraz ze znajdującym się w niej sprzętem, zgodnie ze spisem inwentarza.

Dowódca nowej warty przyjmuje, według opisu, od dowódcy starej warty dokumenty, opieczątowane skrzynie z amunicją alarmową i klucze do nich, środki łączności i sygnalizacji oraz areszt.

Na warcie gdzie nie ma pomocnika dowódcy warty, inwentarz przyjmuje (zdaje) dowódca warty.

191. Po dokonaniu zmiany wartowników dowódcy wart podpisują w dzienniku warty zdanie i objęcie służby wyszczególniając ewentualne uwagi i niedociągnięcia oraz meldują o dokonaniu zmiany oficerowi inspekcyjnemu garnizonu (dyżurnemu oddziału). Meldunek ten może być złożony telefonicznie.

Z chwilą zameldowania oficerowi inspekcyjnemu garnizonu (dyżurnemu oddziału) o zdaniu i objęciu służby kończy się podległość starej warty.

Następnie stara warta odmaszerowuje do swego oddziału.

Dziennik warty przekazuje się do sztabu oddziału (dowódcy (komendantowi) garnizonu).

192. Zdjęcia warty z ochranianego obiektu dokonuje oficer inspekcyjny garnizonu (dyżurny oddziału) na podstawie rozkazu dowódcy (komendanta) garnizonu (dowódcy oddziału).

Zmiana wartowników

193. Po przekazaniu przez rozprawiających wózków plomb i pieczęci oraz zapoznaniu się z obowiązkami dowódca nowej warty podaje komendę „*Pierwsza zmiana — POD BRONĀ*“. Na tę komendę rozprawiający nowej i starej warty oraz wartownicy pierwszej zmiany ustawiają się z bronią w jednym szeregu w ko-

lejności numerów posterunków. Rozprowadzający ustawiają się na prawych skrzydłach swoich zmian. Rozprowadzający starej warty ustawiają się z lewej strony rozprowadzających nowej warty.

Jeżeli na wartowni jest mało miejsca, rozprowadzających z ich zmianami wysyła się kolejno.

Po uszykowaniu zmiany dowódca nowej warty podaje komendę „*Rozprowadzający — ŁADUJ*“ i dopilnowuje, aby rozprowadzający przepisowo ładowali broń. Rozprowadzający starej warty również ładują broń.

Po załadowaniu broni rozprowadzający nowej warty podają komendę „*Zmiana od prawego pojedynczo — ŁADUJ*“ i dopilnowują, aby wartownicy prawidłowo ładowali broń. Po załadowaniu broni wartownicy samodzielnie biorą pistolety maszynowe w położenie „na pas broń“, a karabiny — „do nogi broń“.

Broń ładuje się taką ilością naboji, która mieści się w magazynku nie wprowadzając do komory nabojoyej.

194. Broń ładuje się i rozładowuje w wyznaczonym miejscu, przy czym lufa powinna być skierowana do góry (pod kątem 45—60°). Jeżeli nad wartownią znajduje się pomieszczenie mieszkalne lub służbowe albo gdy pomieszczenie wartowni ma betonowe ściany lub sufity, broń ładuje się i rozładowuje przed wartownią. Po każdym rozładowaniu broń należy sprawdzić.

195. Po załadowaniu broni dowódca nowej warty przypomina rozprowadzającym i wartownikom ich obowiązki i wydaje rozkaz: „*Pierwsza zmiana na posterunki — ODMASZEROWAĆ*“. Rozprowadzający nowej warty podaje komendy: „*W prawo (lewo) — ZWROT*“, „*Zmiana za mną — MARSZ*“ i prowadzi zmianę na posterunki. Jeśli wartownicy są uzbrojeni w karabiny, rozprowadzający po wyprowadzeniu zmiany z wartowni zatrzymuje ją i podaje komendę „*Na pas — BRONŃ*“.

196. Rozprowadzający udając się na zmianę posterunków oraz w celu otwarcia i zamknięcia magazynów zabierają ze sobą wzory odcisków plomb i pieczęci.

197. Dowódca warty po wysłaniu pierwszej zmiany na posterunki stawia zadania pozostałym wartownikom na wypadek napadu na ochraniane obiekty lub wartownię oraz na wypadek pożaru.

198. Na posterunki zmiana maszeruje rzędem z rozprowadzającym na czele.

Jeżeli w skład warty wchodzi dwie zmiany rozprowadzających (pkt 160), to na objęcie posterunków udają się obaj rozprowadzający (lub dowódca warty i rozprowadzający). W tym wypadku rozprowadzający drugiej zmiany maszeruje za rozprowadzającym pierwszej zmiany.

Rozprowadzający starej warty maszeruje z lewej strony rozprowadzającego nowej warty.

199. Po zbliżeniu się zmiany wartownik na posterunku staje w postawie zasadniczej twarzą w kierunku nadchodzącej zmiany i bierze (jeżeli dotychczas nie miał) pistolet w położenie „na pas broń“, a karabin „do nogi broń“.

Rozprowadzający prowadzi zmianę w ten sposób, aby na komendę „Zmiana — STÓJ“ wartownik zmieniający stanął trzy kroki naprzeciw zmienianego. Na tę komendę zmiana zatrzymuje się, nowy rozprowadzający wykonuje (wykonują) krok w prawo ze zwrotem w lewo, a stary rozprowadzający — krok w lewo ze zwrotem w prawo.

Rozprowadzający podaje komendę „Nowy wartownik na posterunek — MARSZ“, po czym zmieniający wartownik dochodzi do wartownika zmienianego, staje z jego lewej strony i wykonuje w tył zwrot. Rozprowadzający daje dla wszystkich komendę „SPOCZNIJ“. Wartownicy zdają sobie służbę.

Zdanie służby na posterunku polega na podaniu numeru posterunku, wyszczególnieniu co podlega ochronie, podaniu sposobu ochrony, sprawdzeniu stanu ochrania- nego obiektu oraz porównaniu odcisków plomb i pie- częci. Zdanie służby odbywa się głosem niższym i nikt prócz przełożonych nie może mu się przysłuchiwać.

Jeżeli przekazuje się zamki, plomby i pieczęcie oraz obiekt, nowy wartownik obowiązany jest w obecności rozprawdzających i starego wartownika sprawdzić ich całość, porównać pieczęcie i plomby z odbitkami i od- ciskami, skontrolować sznury od pieczęci i plomb.

Rozprawdzający dopilnowują prawidłowego zdania obowiązków.

Jeżeli podczas zdawania posterunku zostanie stwier- dzona jakaś niedokładność (uszkodzenie pieczęci, plomb, zamków lub sznurów, niezgodność pieczęci z wzorami, złamanie itp.), wstrzymuje się zdawanie posterunku i wywołuje dowódcę starej i nowej warty.

Rozprawdzający obowiązany jest dopilnować po- wyższych czynności przy każdej zmianie.

Do obserwacji rejonu posterunku w czasie jego prze- kazywania rozprawdzający wyznacza jednego z war- towników, który prowadzi obserwację z miejsca.

Po obejściu posterunku wartownicy i rozprawdza- jący wracają na poprzednie miejsca. Stary wartownik zapina, a nowy odpina ładownicę (uzbrojeni w karabiny składają i nakładają bagnety), po czym meldują o zda- niu i objęciu posterunku, np. „*Obywatelu kapralu mel- duję zdanie posterunku nr 2*“; „*Obywatelu kapralu, mel- duję objęcie posterunku nr 2*“.

Następnie rozprawdzający wstępują na swoje miej- sca w szyku i na komendę „*Zmiana — MARSZ*“ zmiana udaje się na następny posterunek. Wartownik zmienio- ny rozpoczyna marsz równocześnie ze zmianą i dołącza na koniec rzędu.

200. W celu przeprowadzenia zmiany wartownika wewnątrz budynku udaje się do środka tylko rozprawdzający i wartownik zmieniający. Reszta wartowników pozostaje przed wejściem do budynku w postawie swobodnej, w takim miejscu, by nie tamować ruchu. Honory oddają oni przez przyjęcie postawy zasadniczej i zwrot głowy.

201. Po wystawieniu na posterunek ostatniego wartownika pierwszej zmiany nowej warty rozprawdzający starej warty obejmuje dowództwo nad swą zmianą i prowadzi ją na wartownię. Rozprawdzający nowej warty maszeruje wtedy z lewej strony rozprawdzającego starej warty.

202. Po powrocie na wartownię rozprawdzający rozładowują broń. Stary rozprawdzający daje rozkaz swej zmianie do rozładowania broni i sprawdza czy broń została rozładowana. Następnie rozprawdzający meldują swym dowódcom o zdaniu i objęciu posterunków oraz wszelkie nasuwające się uwagi.

Po zameldowaniu stary rozprawdzający dołącza ze zmianą do warty.

203. Dalsze zmiany wartowników odbywają się zasadniczo według przepisów punktu 199. Do wyruszenia zmiany dowódca warty lub jego pomocnik podaje komendę, np. „*Druga zmiana — POD BRONĀ*“, na którą wartownicy ustawiają się w podany poprzednio sposób.

204. W czasie marszu zmiany honory oddaje tylko rozprawdzający. W czasie zmiany wartownika honorów się nie oddaje.

205. Zmiana wartowników odbywa się co dwie godziny.

Przy temperaturze poniżej -15°C , a podczas wiatrów nawet przy mniejszym mrozie zmiana wartowników na wszystkich posterunkach zewnętrznych oraz wewnętrznych, znajdujących się w budynkach nie ogrzewa-

nych odbywa się co godzina. Przy temperaturze $+ 30^{\circ} \text{C}$ w cieniu i wyższej zmiana wartowników odbywa się również co godzina. O skróceniu czasu służby na posterunkach decyduje oficer inspekcyjny garnizonu (dyżurny oddziału).

Dowódca warty wpisuje w dzienniku warty, na których posterunkach i od której godziny wartownicy zmieniani byli co godzina oraz od której godziny i zmiany — co dwie godziny.

Jeżeli w tym wypadku była podwójna liczba rozprawiających, wpisuje się, który rozprawiający i w jakim czasie zmieniał wartowników.

R o z d z i a ł V

OBOWIĄZKI I PRAWA OSÓB PEŁNIĄCYCH SŁUŻBĘ WARTOWNICZĄ ORAZ TOK SŁUŻBY NA WARTACH I POSTERUNKACH

Dowódca warty

206. Dowódca warty garnizonowej podlega bezpośrednio oficerowi inspekcyjnemu garnizonu, a dowódca warty wewnętrznej — oficerowi dyżurnemu oddziału.

Przed odmarszem na odprawę wart dowódca warty powinien sprawdzić znajomość pełnienia służby wartowniczej przez żołnierzy wyznaczonych na wartę oraz skontrolować ich uzbrojenie, wyposażenie i wygląd zewnętrzny.

207. Dowódca warty odpowiada za ochronę i obronę obiektów powierzonych warcie, gotowość bojową warty i regulaminowe pełnienie służby wartowniczej. Oprócz tego obowiązany jest dopilnować, by techniczne środki łączności i sygnalizacji, sprzęt przeciwpożarowy oraz wszelkie urządzenia na wartowni i na posterunkach by-

ły należycie utrzymane i zdadne do użytku. O brakach powinien meldować natychmiast oficerowi inspekcyjnemu (dyżurnemu).

Dowódca warty obowiązany jest:

- znać instrukcję dowódcy warty i obowiązki podległych mu osób pełniących służbę wartowniczą;
- wymagać od warty wysokiej czujności, szczególnej znajomości obowiązków i dokładnego ich wykonywania;
- przyjmując, według opisu, od starego dowódcy warty dokumenty znajdujące się na wartowni, zaplombowane skrzynie z amunicją alarmową i klucze do nich oraz środki łączności i sygnalizacji;
- wysyłać we właściwym czasie zmianę na posterunki i kontrolować, czy rozprowadzający i wartownicy znają swoje obowiązki;
- w razie konieczności wysyłać patrole dla wzmocnienia ochrony obiektów;
- dopilnowywać należytego utrzymywania broni i amunicji przez wartę, przestrzegania zasad ładowania i rozładowywania broni;
- dopilnowywać przestrzegania ustalonego porządku na wartowni;
- po powrocie z posterunków każdej zmiany stawiać zadania wartownikom na wypadek napadu na ochraniane obiekty lub wartownię i na wypadek pożaru;
- kontrolować osobiście, nie mniej niż dwa razy na dobę (z tego raz w nocy), pełnienie służby przez wartowników, stan ochranianych obiektów i ogrodzeń, sprawność środków łączności, sygnalizacji i sprzętu przeciwpożarowego dokonując odpowiednich adnotacji w dzienniku warty;
- wysyłać swego pomocnika lub rozprowadzających w celu sprawdzenia pełnienia służby przez wartowników;

- w wypadku zaalarmowania przez wartowników natychmiast wysłać swego pomocnika (rozprawdzającego danego posterunku) lub udać się osobiście;
- nie wpuszczać na wartownię nikogo, z wyjątkiem osób mających do tego prawo;
- w razie zatrzymania na terenie ochraniającego obiektu osoby podejrzanej o dokonanie przestępstwa przedsięwziąć wszelkie środki, aby zabezpieczyć ślady i dowody przestępstwa oraz niezwłocznie zameldować o tym oficerowi inspekcyjnemu garnizonu (dyżurnemu oddziału);
- odsyłać, za zezwoleniem oficera inspekcyjnego garnizonu (dyżurnego oddziału) lub jego pomocnika, chorych żołnierzy ze składu warty do oddziału albo najbliższego punktu medycznego oraz prosić oficera inspekcyjnego garnizonu (dyżurnego oddziału) o przysłanie na ich miejsce innych żołnierzy; do czasu przysłania innych żołnierzy organizować zastępstwo;
- badać na miejscu każdy wypadek użycia broni przez wartowników i meldować o tym oficerowi inspekcyjnemu garnizonu (dyżurnemu oddziału);
- przyjmować do aresztu zgodnie z pkt. 287—289.

208. Jeżeli przy zmianie wartownika zostaną stwierdzone jakiekolwiek braki lub uszkodzenia na posterunku, dowódca warty, na wezwanie rozprawdzającego, udaje się na posterunek i po zbadaniu rodzaju oraz przyczyn braków lub uszkodzeń zarządza zmianę wartowników.

O stwierdzonych brakach czy uszkodzeniach na posterunku melduje natychmiast oficerowi inspekcyjnemu garnizonu (dyżurnemu oddziału) i odnotowuje w dzienniku warty.

209. W wypadku zagubienia lub ujawnienia znaków rozpoznawczych dowódca warty melduje o tym natychmiast oficerowi inspekcyjnemu garnizonu (dyżurnemu oddziału).

W razie nagłego zachorowania dowódca warty melduje o tym oficerowi inspekcyjnemu garnizonu (dyżurnemu oddziału) i w razie konieczności poleca pełnić swoje obowiązki pomocnikowi (rozprawdzającemu).

210. Na sygnał wartownika alarmowego o przybyciu osób nie należących do składu warty dowódca warty (pomocnik dowódcy warty) wychodzi przed wartownię i przełożonym melduje się, a starszym się przedstawia.

Dowódca warty zezwala wejść na wartownię tylko osobom, które mają prawo kontrolować wartę, jeżeli zna je osobiście, oraz osobom, którym towarzyszy oficer inspekcyjny garnizonu lub jego pomocnik (oficer dyżurny lub jego pomocnik). Innym osobom dowódca warty zezwala wejść na wartownię tylko po podaniu przez nie obowiązującego hasła.

O każdym zezwoleniu wejścia na wartownię w celu kontroli dowódca warty czyni adnotację w dzienniku warty.

Osoby usiłujące wejść na wartownię a nie znające hasła dowódca warty zatrzymuje i natychmiast melduje o tym oficerowi inspekcyjnemu garnizonu (dyżurnemu oddziału).

W czasie zmiany warty nie zezwala się nikomu wchodzić na wartownię, z wyjątkiem osób przybyłych w celu kontroli warty.

211. Dowódcy warty zabrania się:

- oddalać się z wartowni, z wyjątkiem kontroli pełnienia służby wartowniczej, przeprowadzenia zmiany wartowników (na wartach, gdzie nie ma rozprawdzających) oraz w razie wypadku lub

- kłeski żywiłowej w rejonie ochranianego obiektu;
- zwalniać kogokolwiek ze składu warty bez zezwolenia oficera inspekcyjnego garnizonu (dyżurnego oddziału);
- zmieniać kolejność zmian wartowników przewidzianą w dzienniku warty.

212. Po powrocie do pododdziału (po zmianie warty) dowódca warty dopilnowuje zdania amunicji i melduje bezpośrednio przełożonemu o przebiegu służby.

213. Dowódca warty wydaje każdorazowo sztandar osobie posiadającej pisemne upoważnienie podpisane przez dowódcę oddziału. Fakt wydania sztandaru powinien być odnotowany w dzienniku warty oraz podpisany przez dowódcę warty i osobę upoważnioną.

Również przyjęcie sztandaru pod ochronę warty powinno być odnotowane w dzienniku warty oraz podpisane przez dowódcę warty i osobę zdającą.

Przy wydawaniu i przyjmowaniu sztandaru należy sprawdzić jego stan oraz ilość odznaczeń.

214. Dowódca warty przy udzielaniu zezwolenia na wejście do magazynów (składów) znajdujących się pod ochroną warty obowiązany jest:

- wiedzieć dokładnie, które magazyny (składy) zezwala się otwierać na podstawie wykazu lub jednorazowego upoważnienia;
- sprawdzić zgodność nazwiska i numeru legitymacji przybyłego z wykazem lub upoważnieniem.

Przy udzielaniu zezwolenia na wejście do magazynu (składu) dowódca warty powinien dokładnie przestrzegać przepisów podanych w tabeli posterunków.

W wypadku gdy osoba chcąca otworzyć magazyn nie przedstawi właściwych dokumentów, dowódca warty zatrzymuje ją i melduje o tym oficerowi inspekcyjnemu (dyżurnemu).

215. Otwarcie i zamknięcie magazynu (składu) dowódca warty odnotowuje każdorazowo w dzienniku warty podając czas otwarcia i zamknięcia magazynu oraz imię i nazwisko osoby, która go otworzyła i zamknęła. Adnotację podpisuje dowódca warty i wyżej wymieniona osoba.

216. O potrzebie pozostawienia wartownika po otwarciu magazynu decyduje właściwy dowódca (szef, komendant) podając to w tabeli posterunków.

O zdjęciu wartownika na czas otwarcia magazynu (składu) i o ponownym wystawieniu go na tym posterunku dowódca warty czyni odpowiednią adnotację w dzienniku warty.

217. Dowódca warty ochraniającej areszt przy wykonywaniu swych obowiązków kieruje się również postanowieniami podanymi w pkt. 278.

Pomocnik dowódcy warty

218. Pomocnik dowódcy warty podlega dowódcy warty i wykonuje wszystkie jego rozkazy i polecenia. Jest on przełożonym warty, a w czasie nieobecności dowódcy warty zastępuje go.

Do jego obowiązków w szczególności należy:

- znajomość instrukcji dowódcy warty i obowiązków wszystkich żołnierzy wchodzących w skład warty;
- przyjęcie w czasie zmiany warty wartowni i znajdującego się w niej inwentarza;
- kontrolowanie z rozkazu dowódcy warty pełnienia służby przez wartowników;
- kontrolowanie stanu cel i dopilnowywanie, by w areszcie przestrzegane były obowiązujące przepisy;
- dopilnowywanie, by warta w odpowiednim czasie spożywała posiłki;

- przestrzeganie należytego utrzymania inwentarza i sprzętu technicznego, czystości oraz porządku na wartowni i przylegającym do niej terenie;
- dopilnowywanie, by w odpowiednim czasie palono w piecach oraz zapalano i gaszono światła.

Rozprowadzający

219. Rozprowadzający podlega dowódcy warty i jego pomocnikowi. Odpowiada on za sprawne i czujne pełnienie służby przez podległych mu wartowników, za zmianę ich we właściwym czasie oraz za prawidłowe zdanie i przyjęcie posterunków przez wartowników.

Rozprowadzający obowiązany jest:

- znać ilość swych posterunków, ich rozmieszczenie, warunki ochrony i obrony (obserwację, ostrzał, ogrodzenie) oraz obowiązki wartownika na każdym posterunku;
- przyjąć od rozprowadzającego starej warty wzo-ry odcisków pieczęci i plomb, a przy wystawianiu wartowników na posterunki przyjąć pod ochronę znajdujące się obiekty zgodnie z tabelą posterunków;
- sprawdzać przed rozprowadzeniem wartowników na posterunki, czy znają oni swoje obowiązki;
- przestrzegać przepisowego ładowania broni przez wartowników przed rozprowadzeniem ich na posterunki i rozładowywania broni po powrocie z posterunków;
- meldować dowódcy warty po powrocie każdej zmiany o dokonanej zmianie, stanie posterunków, o wszelkich niedociągnięciach i powziętych środkach w celu ich usunięcia;
- kontrolować, za zezwoleniem dowódcy warty, pełnienie służby przez podległych mu wartowników;
- znać liczbę aresztowanych strzeżonych przez podległych mu wartowników.

Podczas wystawiania wartowników na posterunki lub przy ich zmianie rozprawdzający obowiązany jest:

- dopilnować, by wartownicy prawidłowo przyjęli i zdali posterunek;
- sprawdzić w obecności starego i nowego wartownika stan zamków, kłódek, pieczęci (plomb), okien, drzwi i ścian lub ilość znajdującego się pod ochroną sprzętu bojowego oraz stan środków łączności, oświetlenia, sygnalizacji, sprzętu przeciwpożarowego i odzieży na posterunku;
- porównać pieczęcie i plomby z ich wzorami;
- przyjąć meldunek wartownika zdającego posterunek o wszelkich spostrzeżeniach dokonanych w czasie przebywania na posterunku;
- wskazać nowemu wartownikowi na co powinien zwrócić szczególną uwagę, gdzie znajdują się sąsiednie posterunki i najbardziej zagrożone podejścia do ochranianego obiektu, sprawdzić czy wartownik wie jak postępować w razie napadu na niego, na ochraniany przez niego obiekt lub na sąsiedni posterunek oraz w razie pożaru i alarmu, a także czy zna on sygnały ustalone dla łączności z wartownią.

220. W razie niezgodności pieczęci (plomb) z wzorami lub gdy nie zgadza się liczba znajdującego się pod ochroną sprzętu (samochodów, samolotów, dział itp.) oraz w razie wykrycia jakichkolwiek innych niedociągnięć w czasie przyjmowania (zdawania) posterunku, rozprawdzający zawiadamia natychmiast dowódcę warty.

221. Podczas zmiany wartownika przy sztandarze rozprawdzający obowiązany jest sprawdzić całość pokrowca (gabloty) i pieczęci na nim (gablocie) oraz porównać pieczęć z posiadanym wzorem. W razie stwierdzenia uszkodzenia pokrowca (gabloty) lub pieczęci rozprawdzający natychmiast wywołuje dowódcę warty i melduje mu o tym.

222. Podczas otwarcia magazynu (składu, parku, hangaru itp.) lub przy dopuszczeniu upoważnionych osób do miejsca postoju sprzętu (samochodów, samolotów, dział lub innego sprzętu bojowego), rozprawdzający przypomina wartownikowi (jeżeli pozostaje nadal na posterunku) obowiązki, jakie na ten czas przewiduje tabela posterunków.

223. Po zamknięciu magazynu (składu, parku, hangaru itp.) rozprawdzający obowiązany jest przybyć na posterunek z wzorami odcisków pieczęci (plomb) i osobiście, w obecności wartownika oraz osoby zdającej dany obiekt pod ochronę porównać znajdujące się pieczęcie (plomb) z posiadanymi wzorami oraz sprawdzić stan okien, krat, drzwi i ścian. Przy przyjęciu pod ochronę sprzętu bojowego powinien sprawdzić liczbę samochodów, samolotów, dział itp., a w razie znajdowania się na nich pieczęci (plomb) porównać je z posiadanymi wzorami.

Wartownik

224. Zadaniem wartownika jest ochrona i obrona powierzonego mu obiektu. Zadanie to wartownik obowiązany jest wykonać w każdym wypadku, nawet gdyby życie jego groziło niebezpieczeństwo.

W czasie pełnienia służby na posterunku wartownik jest osobą nietykalną i korzysta ze specjalnych uprawnień polegających na:

- szczególnej ochronie jego osoby;
- podporządkowaniu ściśle określonym osobom: dowódcy warty, pomocnikowi dowódcy warty i swemu rozprawdzającemu;
- przysługiwaniu mu prawa wydawania rozkazów związanych z pełnieniem służby na posterunku wszystkim osobom (z wyjątkiem tych, którym podlega) zarówno wojskowym, jak i cywilnym;
- przysługiwaniu mu prawa użycia broni.

225. Wartownika mają prawo zmienić lub zdjąć z posterunku tylko dowódca warty, pomocnik dowódcy warty i rozprawdzający, któremu on podlega.

W wyjątkowych wypadkach, jeżeli wymienieni nie mogą zmienić wartownika, zdjęcia i zmiany wartownika dokonują: na wartach garnizonowych — dowódca garnizonu lub komendant garnizonu w obecności oficera inspekcyjnego garnizonu albo dowódcy kompanii danego wartownika; na wartach wewnętrznych — dowódca (szef sztabu) oddziału w obecności oficera dyżurnego oddziału lub dowódcy kompanii danego wartownika.

226. Wartownik obowiązany jest:

- czujnie strzec i zdecydowanie bronić swego posterunku;
- w czasie służby na posterunku nie odkładać i nie oddawać broni nikomu, nawet przełożonym;
- nie opuszczać posterunku, zanim nie zostanie zmieniony lub zdjęty, choćby życiu jego groziło niebezpieczeństwo;
- mieć na posterunku broń załadowaną, w stałej gotowości do jej użycia;
- nie dopuszczać nikogo do posterunku (nie dotyczy to wartownika przy wejściu) na odległość bliższą niż podano w tabeli posterunków, z wyjątkiem dowódcy warty, jego pomocnika i swego rozprawdzającego oraz osób im towarzyszących;
- umieć posługiwać się środkami przeciwpożarowymi znajdującymi się na posterunku;
- w razie stwierdzenia jakiegokolwiek niedociągnięcia na posterunku i przy wszelkiego rodzaju naruszeniach porządku w pobliżu swego posterunku lub na posterunku sąsiednim wywołać dowódcę warty lub rozprawdzającego.

227. Wartownik na posterunku powinien mieć broń w położeniu najdogodniejszym w danych warunkach do użycia (na pasie, przez szyję, u nogi). W razie potrzeby sposób trzymania broni przez wartownika na danym posterunku określa się w tabeli posterunków.

W wypadku gaszenia pożaru wartownik może wziąć broń w położenie „przez plecy“.

228. Wartownikowi na posterunku nie wolno: spać, siedzieć, opierać się, czytać, pisać, jeść, pić, palić, rozmawiać, śpiewać, załatwiać potrzeb naturalnych, przyjmować i przekazywać żadnych przedmiotów, przerywać obserwacji powierzonego jego ochronie posterunku, zdejmować oporządzenia i odkładać broni.

Wartownikowi nie wolno schodzić z powierzonego mu posterunku. Jedynie w tym wypadku, gdy w pobliżu zagrożone jest życie ludzkie lub mienie państwowe, wolno mu się oddalić dla udzielenia pomocy, lecz tylko na taką odległość, by mógł nadal wykonywać powierzone mu zadanie.

Wartownik może schronić się do budki wartowniczej lub pod grzybek w razie ulewnego deszczu i zamieci śnieżnej, nie przerywając jednak obserwacji ochranianego obiektu.

Wartownik na posterunku zasadniczo odpowiada tylko na pytanie dowódcy warty, jego pomocnika i swego rozprawdzającego. Zależnie jednak od charakteru posterunku może udzielać krótkich informacji innym osobom zgodnie z obowiązkami określonymi w tabeli posterunków.

229. Wszystkie osoby zbliżające się do posterunku lub do określonej granicy oznaczonej wskaźnikami, z wyjątkiem dowódcy warty, pomocnika dowódcy warty, swego rozprawdzającego i osób towarzyszących im, wartownik zatrzymuje wezwaniem „*Stój — wróć*“ lub „*Stój — obejść w prawo (lewo)*“.

W wypadku niewykonania przez zbliżającą się do posterunku osobę tego żądania wartownik powtarza wezwanie „Stój“. W razie powtórnego nieusłuchania wezwania wartownik wprowadza nabój do komory naboju (w pistolecie maszynowym odciąga zamek) i ostrzega okrzykiem „Stój — będę strzelał“. Jeżeli osoba zbliżająca się nie wykona jego żądania, wartownik używa broni oddając pierwszy strzał ostrzegawczy w górę, po czym dopiero może strzelać do danej osoby.

W każdym wypadku zbliżania się osób do posterunku wartownik przed zatrzymaniem danej osoby bierze broń w położenie pozwalające na natychmiastowe jej użycie.

Jeżeli osoba zbliżająca się do posterunku zatrzyma się na pierwsze wezwanie wartownika „Stój — wróć“ lub „Stój — obejść w prawo (lewo)“ — wartownik pozwala jej odejść, jeżeli natomiast dana osoba zatrzyma się dopiero na powtórne wezwanie „Stój“ lub po ostrzeżeniu „Stój — będę strzelał“ — wartownik rozkazuje zatrzymanemu: „W tył zwrot, nie schodzić z miejsca, bo będę strzelał bez ostrzeżenia“. W razie próby ucieczki zatrzymanego wartownik oddaje bez ostrzeżenia pierwszy strzał ostrzegawczy w górę.

Jeżeli wartownik nie mógł wcześniej wywołać dowódcy warty, to po zatrzymaniu, nie przerywając ochrony posterunku i strzeżenia zatrzymanego, wywołuje go ustalonym sygnałem.

230. Przy złej widoczności, gdy na odległość wskazaną w tabeli posterunków nie można rozpoznać osób zbliżających się do posterunku, wartownik zatrzymuje je wezwaniem „Stój — kto idzie“. Jeżeli na to odpowiedzi nie otrzyma, powtarza wezwanie „Stój — kto idzie“. W razie niewykonania powtórnego wezwania wartownik wprowadza nabój do komory naboju (w pistole-

cie maszynowym odciąga zamek do tyłu) i ostrzega okrzykiem „*Stój — będę strzelał*“. Jeżeli zbliżający się nie usłucha tego ostrzeżenia, wartownik używa broni oddając pierwszy strzał ostrzegawczy w górę, po czym dopiero może strzelać do danej osoby. W wypadku gdy dana osoba zatrzyma się po pierwszym lub drugim wezwaniu lub po ostrzeżeniu wartownik postępuje w sposób określony w pkt. 229.

Jeżeli na wezwanie wartownika nastąpi odpowiedź: „*Dowódca warty (pomocnik dowódcy warty, rozprawadzający)*“, wartownik rozkazuje „*Dowódca warty (pomocnik dowódcy warty, rozprawadzający) zbliżyć się do rozpoznania, pozostałe osoby zostać na miejscu*“ i trzymając broń gotową do użycia dopuszcza zbliżającą się osobę na odległość pozwalającą na rozpoznanie jej. W razie potrzeby poleca zbliżającej się osobie oświetlić twarz.

Po rozpoznaniu dowódcy warty (pomocnika dowódcy warty, rozprawadzającego) wartownik słowami „*Droga wolna*“ zezwala mu i towarzyszącym osobom na zbliżenie się do posterunku.

Gdy osoba podająca się za dowódcę warty (pomocnika dowódcy warty lub rozprawadzającego) okaże się wartownikowi nieznaną lub znajdującą się z nią osoby nie wykonają rozkazu wartownika — pozostania na miejscu — wówczas wartownik ostrzega okrzykiem „*Stój — będę strzelał*“. W razie niewykonania tego rozkazu przez zatrzymanego (zatrzymanych) wartownik używa broni, oddając pierwszy strzał ostrzegawczy w górę, po czym dopiero może strzelać do danej osoby. Jeżeli natomiast nieznaną osobą (osobami) zatrzyma się po tym ostrzeżeniu, wartownik postępuje w sposób określony w punkcie 229.

Gdy na pierwsze wezwanie „*Stój — kto idzie*“ wartownik otrzyma odpowiedź, z której wynika, że nie jest

to dowódca warty (jego pomocnik lub rozprawadzający), wówczas wartownik nakazuje zawrócić lub obejść. Jeżeli dana osoba nie usłucha tego wezwania, wartownik ostrzega okrzykiem „Stój — będę strzelał“ i w wypadku nieusłuchania używa broni oddając pierwszy strzał ostrzegawczy w górę, po czym dopiero może strzelać do danej osoby. Gdy na to ostrzeżenie dana osoba zatrzyma się, wartownik postępuje w sposób określony w punkcie 229.

W razie niemożności oddania strzału wartownik uderza kolbą lub bagnetem.

231. W razie wybuchu pożaru na posterunku wartownik natychmiast wywołuje dowódcę warty i nie przerywając obserwacji ochranianego obiektu przystępuje do gaszenia ognia. W razie wybuchu pożaru lub innej klęski żywiołowej w pobliżu posterunku wartownik również wywołuje dowódcę warty.

W wyjątkowych, niecierpiących zwłoki wypadkach lub przy niesprawnych środkach łączności i sygnalizacji wartownik może wezwać na posterunek dowódcę warty oddając strzał w górę.

W wypadku nagłego zachorowania (zranienia) wartownik wywołuje dowódcę warty pełniąc w dalszym ciągu służbę.

232. Przyjmując sztandar pod ochronę wartownik obowiązany jest sprawdzić całość pokrowca (gabloty) i pieczęci przy nim. Sztandar wydaje się tylko na rozkaz dowódcy warty i w jego obecności.

Gdy sztandarowi zagraża niebezpieczeństwo (pożar, powódź), wartownik wyciąga go w bezpieczne miejsce i wywołuje dowódcę warty.

233. Wartownik przy otwartym magazynie (składzie, parku, hangarze itp.) lub w czasie prowadzenia prac w miejscu postoju samochodów, samolotów, dział lub innego technicznego sprzętu bojowego wykonuje obowiąz-

ki zgodnie z zasadami podanymi w tabeli posterunków. Osoby nie upoważnione dopuszczają do ochraniających obiektów tylko za zezwoleniem osoby otwierającej magazyn (skład, park, hangar itp.).

234. Wartownik przy magazynie (składzie) z materiałami łatwopalnymi i wybuchowymi obowiązany jest:

- nie zezwalać na palenie tytoniu, rozpalanie ognisk, strzelanie oraz korzystanie z lamp naftowych i świec w pobliżu ochranianego obiektu, w odległości mniejszej niż podano w tabeli posterunków;
- nie zezwalać na wchodzenie do magazynów (składów) z materiałami łatwopalnymi i wybuchowymi z bronią, w obuwiu i z latarniami, które nie są przewidziane w tabeli posterunków.

235. Wartownik przy areszcie obowiązany jest:

- znać liczbę ukaranych aresztem strzeżonych przez niego;
- obserwować przez okienko w drzwiach, aby ukarani aresztem nie naruszali ustalonych przepisów przebywania w areszcie, obserwować ich zachowanie się oraz nie zezwalać na niszczenie ram okiennych, krat, podłóg i ścian;
- przestrzegać, aby w celach paliło się w nocy światło;
- nie wpuszczać do cel i nie wypuszczać z cel nikogo bez rozkazu dowódcy warty, jego pomocnika lub swego rozprawdzającego;
- nie rozmawiać z aresztowanymi, nie przekazywać im i nie przyjmować nic od nich;
- nie dopuszczać, aby aresztowani przyjmowali z zewnątrz lub wyrzucali na zewnątrz jakiegokolwiek przedmioty i notatki oraz rozmawiali z osobami postronnymi;

- na prośbę ukaranego aresztem wywołać rozprawdzającego lub dowódcę warty (pomocnika);
- w wypadku niewykonania przez ukaranego aresztem jego rozkazów, niezwłocznie wywołać dowódcę warty.

236. Wartownik alarmowy obowiązany jest strzec pomieszczenia wartowni i nie dopuszczać nikogo, z wyjątkiem osób wchodzących w skład warty i oficera inspekcyjnego garnizonu (dyżurnego oddziału), a wartownik alarmowy na warcie wewnętrznej również dowódcę oddziału i dowódcę kompanii, z której warta została wyznaczona. Wszystkie inne osoby wartownik zatrzymuje w odległości, jaką podaje tabela posterunków i wywołuje dowódcę warty lub jego pomocnika.

O wszystkich wypadkach powstałych w pobliżu wartowni oraz o wszystkim co może ujemnie wpłynąć na wykonanie zadania przez wartę, jak również o wszelkich sygnałach z innych posterunków, wartownik natychmiast melduje dowódcy warty lub jego pomocnikowi.

237. W wypadku gdy przy wejściu do sztabu (instytucji, urzędu, zakładu) nie pełni służby pomocnik dyżurnego biura przepustek, wystawia się tam wartownika. Wartownik ten obowiązany jest:

- wpuszczać (wypuszczać) wszystkie osoby mające aktualne przepustki stałe;
- wpuszczać (wypuszczać) wszystkie osoby mające przepustki miesięczne lub jednorazowe, porównując je z dowodami osobistymi lub legitymacjami służbowymi oraz posiadanymi wzorami na posterunku; przy wychodzeniu sprawdzać na przepustkach jednorazowych adnotację i pieczęć;
- wpuszczać (wypuszczać) pojazdy na podstawie aktualnych przepustek stałych lub jednorazowych;
- sprawdzać ilość i rodzaj przedmiotów, które na podstawie przepustki można wnieść (wwieźć) lub wynieść (wywieźć);

— kierować osoby, które nie posiadają przepustek, do biura przepustek.

W razie przybycia kogoś po ustalonych godzinach pracy wartownik powinien wywołać oficera dyżurnego sztabu (dowództwa, instytucji, urzędu, zakładu) i dalej postępować w myśl jego poleceń.

W zależności od warunków i potrzeb ochrony obiektów (wejść) szczególne obowiązki wartownika podaje się w tabeli pesterunków.

Tok służby na warcie

238. Tok służby na warcie reguluje dowódca warty. Warta powinna być w każdej chwili (w dzień i w nocy) w takiej gotowości, by mogła natychmiast stanąć pod broń.

239. Dowódca warty na czas swojej nieobecności i snu obowiązany jest przekazywać dowództwo swojemu pomocnikowi lub najstarszemu z podwładnych znajdujących się na wartowni. Dowódcy warty i jego pomocnikowi wolno spać nie więcej niż po cztery godziny na dobę na zmianę, tam gdzie nie ma pomocnika — na zmianę z rozprawdzającym w przerwach między zmianami. Rczprawdzający mogą spać między zmianami za zezwoleniem dowódcy warty.

240. Wartownicy śpią w zasadzie w nocy. Dowódca warty powinien regulować odpoczynek w ten sposób, by każdy wartownik w czasie służby mógł spać cztery godziny.

Do snu nie wolno rozbierać się, a można tylko rozpiąć kołnierz i rozluźnić pas. Na wartowni żołnierze mogą przebywać bez płaszczy.

Wartownicy mogą opuszczać wartownię tylko dla zaspokojenia potrzeb naturalnych, pojedynczo za zezwoleniem dowódcy warty, a w razie jego nieobecności — pomocnika dowódcy warty lub rozprawdzającego.

241. Pogotowie warty stanowią wartownicy posterunków trzydziennych, którzy wrócili z posterunków. Pogotowie czuwa do czasu przybycia następnej zmiany z posterunków.

242. Na wartowni powinna panować cisza i porządek, zabrania się śpiewać i grać na instrumentach muzycznych, natomiast zezwala się czytać, pisać oraz grać w warcaby, szachy itp.

Drzwi wejściowe wartowni, gdzie nie ma wartownika alarmowego, powinny być zawsze zamknięte od wewnątrz i mieć okienko.

Broń na wartowni powinna być w stojakach, rozładowana, zamki zamknięte (w przednim położeniu), bagnety złożone, a oporządzenie — na przeznaczonym do tego miejscu.

Na wartowniach, na posterunkach, w celach aresztu, w ustępach i na korytarzach od zmroku do świtu powinno palić się światło.

243. Posiłki dostarcza warcie na wartownię macierzysty pododdział w sposób ustalony przez dowódcę oddziału.

244. Warta występuje pod broń:

- do zmiany warty;
- w razie pożaru lub innej klęski żywiołowej na terenie ochranianego obiektu;
- w razie napadu na ochraniane obiekty, wartowników lub wartownię;
- w wypadku zakłócenia porządku przez ukaranych aresztem oraz w celu zapobieżenia ich ucieczce;
- do kontroli dokonywanej przez przełożonych wart lub osoby przez nich upoważnione;
- do oddania honorów.

W celu wywołania warty pod broń dowódca warty (po otrzymaniu sygnału od wartownika alarmowego) podaje komendę „Warta — POD BROŃ“.

Po wywołaniu warty dowódca warty postępuje zależnie od celu wywołania warty pod broń.

245. W razie pożaru warta postępuje zgodnie z instrukcją przeciwpożarową.

W wypadku naruszenia porządku publicznego w pobliżu ochranianego obiektu lub wartowni dowódca warty stosuje odpowiednie środki w celu przywrócenia porządku siłami warty lub w razie konieczności wzywa Milicję Obywatelską.

W wypadku napadu na ochraniane obiekty, wartowników lub wartownię dowódca warty po wywołaniu warty pod broń postępuje zgodnie z instrukcją dowódcy warty i zależnie od sytuacji stosuje odpowiednie środki w celu odparcia napadu. O napadzie melduje natychmiast oficerowi inspekcyjnemu garnizonu (dyżurnemu oddziału).

Po wystąpieniu warty do kontroli dowódca warty ustawia ją w szyku rozwiniętym, po czym podaje komendy do oddania honorów i składa meldunek w sposób jak przy odprawie warty.

Oddawanie honorów przez warty i wartowników

246. Do oddania honorów warta występuje z bronią, bez oporządzenia, w czasie od pobudki do capstrzyku:

- przed przełożonymi od dowódcy garnizonu (oddziału) wzwyż, gdy dana osoba przybędzie po raz pierwszy w danym dniu do rejonu wartowni;
- przed sztandarami wojskowymi;
- przed generałami;
- przed pogrzebami wojskowymi.

Warta do oddania honorów powinna wystąpić pod broń w takim czasie, by dowódca warty mógł wydać

wszystkie komendy przed zbliżeniem się przełożonego (sztandaru, pogrzebu) na odległość co najmniej 20 kroków od warty. Dowódca warty podaje komendy do oddania honorów przez wartę w sposób, jak przy odprawie warty, po czym wstępuje na miejsce i oddaje honory przez salutowanie, a w razie podejścia przełożonego składa meldunek.

Gdy dana osoba (sztandar, pogrzeb) minie wartę na odległość trzech kroków, dowódca wprowadza wartę na wartownię.

W czasie od pobudki do capstrzyku, po wejściu starszego na wartownię, wszyscy przyjmują postawę zasadniczą na komendę „BACZNOŚĆ“. Wydaje ją żołnierz, który pierwszy zauważył wchodzącego. W czasie od capstrzyku do pobudki przyjmują samodzielnie postawę zasadniczą tylko żołnierze pogotowia.

Warty przy aresztach i więzieniach nie występują pod broń do oddania honorów.

247. Warta występuje również pod broń w czasie apelu uroczystego, gdy wartownia znajduje się w pobliżu placu, na którym odbywa się apel. W tym wypadku warta występuje bez oporządzenia i wykonuje wszystkie komendy jak pododdziały biorące udział w apelu.

248. Wartownicy na posterunkach oddają honory przez przyjęcie postawy zasadniczej i zwrot głowy:

- wszystkim przełożonym i starszym;
- sztandarcem wojskowym;
- pogrzebom wojskowym.

Podczas konwojowania aresztowanych wartownicy honorów nie oddają.

Patrole ze składu wart

249. W razie zakłócenia porządku publicznego w rejonie ochranianego obiektu lub w pobliżu wartowni oraz

w celu doraźnego sprawdzenia stanu ochranianego obiektu dowódca warty wyznacza ze składu warty patrole (z własnej inicjatywy lub zgodnie z instrukcją).

Patrole wyznacza się z pogotowia w następującym składzie: dowódca patrolu (pomocnik dowódcy warty lub rozprawdzający) i 1—3 wartowników. Patrole te wysyła się na czas nie dłuższy niż 1 godzinę.

250. Jeżeli w skład warty wchodzi patrol przeznaczony do ochrony obiektów, mają one prawa wartowników i pełnią służbę zgodnie z tabelą posterunków.

R o z d z i a ł VI

ZEZWALANIE NA OTWIERANIE MAGAZYNÓW

251. Na otwarciu magazynów (składów) zezwala się osobom do tego upoważnionym na podstawie wykazu zatwierdzonego przez dowódcę oddziału (komendanta garnizonu, szefa składnicy). W wykazie podaje się nazwisko i imię osoby upoważnionej, do jakiego magazynu i w jakich godzinach ma prawo wstępu, rodzaj i numer legitymacji służbowej.

Na wejście do magazynów (składów) o szczególnie ważnym znaczeniu wydaje się zezwolenia jednorazowe.

O sposobie wydawania zezwoleń na wejście do poszczególnych magazynów decyduje dowódca oddziału (komendant garnizonu, szef składnicy).

R o z d z i a ł VII

UŻYCIE BRONI W SŁUŻBIE WARTOWNICZEJ

252. Dowódca warty ma prawo użyć broni przez oddanie strzału lub wydać rozkaz do użycia jej przez wartowników w następujących wypadkach:

— w celu odparcia bezpośredniego napadu na wartownię, ochraniane obiekty, wartowników na posterunkach i wartę;

- przeciwko osobnikowi, który usiłuje przemocą odebrać broń wartownikowi i nie zaniecha tego mimo wezwania i ostrzeżenia;
- w celu zapobieżenia lub odparcia zamachu na urządzenia służące obronie państwa lub mienie społeczne;
- w celu udaremnienia ucieczki sprawcy wyżej wymienionych czynów przestępczych;
- w celu udaremnienia ucieczki osób oddanych pod ochronę warty oraz osób zatrzymanych przez wartę.

Prawo użycia broni oraz wydania rozkazu do jej użycia w wyżej podanych wypadkach posiada również pomocnik dowódcy warty i rozprawdzający, jeśli występuje samodzielnie (w czasie rozprawdzania zmiany, kontroli posterunków, patrolowania) lub gdy dowódca warty nie jest w stanie kierować działalnością warty (zranienie, obozwładnienie, chwilowa nieobecność).

Przy użyciu broni przez oddanie strzału należy postępować zgodnie z postanowieniami punktów 64—67.

253. Za nieuzasadnione użycie broni przez wartownika na rozkaz dowódcy warty (pomocnika, rozprawdzającego) odpowiada ten, kto wydał rozkaz. W innych wypadkach odpowiada ten wartownik, który użył broni bez uzasadnienia.

254. O każdym użyciu broni dowódca warty obowiązany jest zameldować niezwłocznie oficerowi inspekcijnemu garnizonu (dyżurnemu oddziału), który z kolei melduje komendantowi garnizonu (dowódcy oddziału).

Komendant garnizonu (dowódca oddziału) obowiązany jest w tym wypadku postąpić zgodnie z pkt. 69.

255. Wartownik na posterunku ma prawo użyć broni przez oddanie strzału w następujących wypadkach:

- w celu odparcia napadu na niego, na ochraniający obiekt lub na sąsiedni posterunek oraz w celu

udaremnienia ucieczki osobom oddanym pod jego ochronę, postępując przy tym zgodnie z pkt. 64—67;

— w celu zatrzymania osoby, która nie podporządkowuje się jego rozkazom, postępując w sposób podany w punktach 229, 230.

256. O każdym wypadku użycia broni wartownik powinien natychmiast zameldować dowódcy warty.

257. Konwojenci mają prawo użycia broni przez oddanie strzału w wypadkach podanych w pkt. 63 oraz w celu udaremnienia ucieczki osób konwojowanych, postępując przy tym zgodnie z postanowieniami punktów 64—67.

Za nieuzasadnione użycie broni przez żołnierzy na rozkaz dowódcy konwoju odpowiada dowódca konwoju, w innych wypadkach odpowiada ten żołnierz konwoju, który użył broni bez uzasadnienia.

O każdym wypadku użycia broni przez konwój dowódca konwoju powinien zameldować najbliższemu dowódcy (komendantowi) garnizonu oraz tej władzy, do czyjej dyspozycji oddani są konwojowani.

R o z d z i a ł VIII

ORGANIZACJA SŁUŻBY WARTOWNICZEJ POZA GARNIZONEM STAŁYM

258. Służbę wartowniczą na obozach i w czasie postoju w miejscowościach organizuje się na ogólnych zasadach uwzględniając warunki miejscowe.

259. Konwojowanie transportów ze sprzętem i materiałem wojskowym organizuje się zgodnie z „Instrukcją o wojskowych przewozach kolejowych“.

260. W czasie przewozu wojsk koleją jednemu wartownikowi daje się pod ochronę nie więcej niż dziesięć wagonów.

W czasie postoju pociągu wartownicy pełnią służbę po obu stronach wagonów, przy czym wartownikowi przydziela się pod ochronę jedną stronę wagonów.

W czasie jazdy wartownicy pełnią służbę w budkach hamulcowych ochraniających wagonów lub na platformach.

Wartowników zmienia się w czasie postoju na rozkaz dowódcy warty.

Personel kolejowy dopuszcza się do ochraniających wagonów w celu dokonania obsługi technicznej tylko w obecności dowódcy warty, jego pomocnika, rozprawczającego lub wyznaczonego wartownika.

Wartownik ma prawo zatrzymać pociąg w razie powstania pożaru, wypadnięcia ładunku lub innych przyczyn zagrażających bezpieczeństwu ruchu. W tym celu stosuje się sygnały używane w kolejnictwie, a w razie konieczności wartownik alarmuje trzema strzałami w górę.

W celu wzmocnienia ochrony i utrzymania porządku w czasie postoju pociągu mogą być wyznaczane patrole ze składu warty lub pododdziału alarmowego.

R o z d z i a ł IX

UŻYCIE PSÓW WARTOWNICZYCH

261. Psy wartownicze wykorzystuje się w zasadzie do wzmocnienia ochrony obiektów w nocy i w warunkach słabej widoczności (deszcz, mgła itp.).

Psy wartownicze wystawia się w miejscach najbardziej niebezpiecznych, na podejściach do posterunków, w odległości 40—80 m od wartowników.

Czas służby psa wartowniczego na posterunku bez zmiany wynosi 10 godzin w ciągu doby. W razie silnych mrozów i niesprzyjających warunków atmosferycznych czas ten należy skracać.

262. W wypadku gdy do wzmocnienia ochrony obiektów przydzielą się psy wartownicze, w skład warty wchodzi przewodnicy psów wartowniczych. Jednego z przewodników wyznacza się na starszego, który bierze udział w odprawie wart i kieruje pracą przewodników zgodnie ze wskazówkami dowódcy warty.

263. Rozprowadzania i zdejmowania psów z posterunków dokonują przewodnicy psów w obecności rozprawdzającego.

R o z d z i a ł X

KONTROLA PEŁNIENIA SŁUŻBY WARTOWNICZEJ

264. Kontrolę wart (oprócz przełożonych wart) mają prawo przeprowadzać dowódcy kompanii, z których są wyznaczone warty oraz komendanci (dowódcy) ochraniających obiektów (składowic, lotnisk itp.).

Warty rozmieszczone w obrębie stacji kolejowych oraz konwoje transportów wojskowych przejeżdżających przez daną stację może kontrolować wojskowy komendant stacji kolejowej za okazaniem legitymacji służbowej dowódcy warty.

Ponadto prawo kontroli wart mają osoby upoważnione przez przełożonych wart, którym w tym celu podaje się znaki rozpoznawcze.

W celu sprawdzenia gotowości warty osoby kontrolujące mają prawo nakazać dowódcy warty wywołanie warty „pod broń“.

265. Osobie przeprowadzającej kontrolę pełnienia służby przez wartowników na posterunkach towarzyszy dowódca warty (pomocnik dowódcy warty, rozprawdzający) co najmniej z jednym wartownikiem.

Osoby przeprowadzające kontrolę pełnienia służby nie robią uwag wartownikom na posterunkach, lecz ich

bezpośrednim przełożonym. Wyniki kontroli i udzielone wskazówki kontrolujący odnotowuje w dzienniku warty.

W czasie kontroli pełnienia służby na posterunku dowódca warty wyznacza jednego z towarzyszących mu wartowników do wzmocnienia obserwacji ochraniających obiektów.

266. Zabrania się kategorycznie kontrolować pełnienie służby na posterunkach usiłując skrycie podejść do nich oraz odebrać broń wartownikowi lub stosować inne sposoby mogące doprowadzić do nieszczęśliwych wypadków.

267. W celu przeprowadzenia kontroli pełnienia służby przez wartowników lub w razie wezwania dowódcy warty, z któregokolwiek posterunku, dowódca warty (jego pomocnik, rozprowadzający) udaje się na dany posterunek co najmniej z jednym wartownikiem.

Część III

ARESZTY

R o z d z i a ł I

RODZAJE ARESZTÓW I ICH URZĄDZENIE

268. Zależnie od warunków miejscowych mogą być areszty garnizonowe i areszty przy oddziałach.

W garnizonach, gdzie stacjonuje kilka oddziałów, należy urządzać, jeśli warunki na to pozwalają, tylko areszty garnizonowe.

O organizacji aresztów na terenie okręgu wojskowego decyduje dowódca okręgu na wniosek poszczególnych dowódców garnizonów. W garnizonach podległych dowódcy wojsk lotniczych i OPL OK lub dowódcy marynarki wojennej — decydują wymienieni dowódcy.

269. Areszty powinny mieć obsługę etatową. Zależnie od wielkości aresztu obsługa może się składać z komendanta aresztu i profosa (profosów) lub tylko profosa.

270. W areszcie powinny być cele ogólne i pojedyncze.

W celach powinny być: prycze (podnoszone lub wynoszone), stoły, ławki (taborety). Sprzęty znajdujące się w celach powinny być przymocowane do podłogi.

Na korytarzu aresztu ustawia się naczynia z kawą lub wodą do picia.

271. Areszt dla oficerów powinien znajdować się w oddzielnym budynku lub przy ogólnym areszcie jednak z oddzielnym zewnętrznym wejściem.

272. Ponadto areszt garnizonowy powinien mieć następujące pomieszczenia:

- pokoje do pracy dla etatowej obsługi aresztu;
- pomieszczenie (miejsce) do przechowywania rzeczy żołnierzy osadzonych w areszcie;
- umywalnię;
- ustępy.

273. Wszystkie okna w celach i miejscach przeznaczonych do ogólnego korzystania (umywalnia, ustępy itp.) powinny mieć żelazne kraty. W drzwiach cel urządzi się okienka do obserwacji. Drzwiczki od pieców i wyłączniki światła powinny być na zewnątrz cel. Na korytarzach lub w osobnych pomieszczeniach aresztu powinny być szafy zamykane na klucz do przechowywania menażek, łyżek, przyborów toaletowych oraz przyborów do czyszczenia obuwia i ubrania.

R o z d z i a ł II

KOMENDANT ARESZTU. PROFOS

274. Komendant aresztu podlega dowódcy (komentantowi) garnizonu i odpowiada za prawidłowe przestrzymywanie osadzonych w areszcie oraz za sprzęt i wyposażenie aresztu.

275. Komendant aresztu obowiązany jest:

- przyjmować do aresztu żołnierzy aresztowanych;
- prowadzić ewidencję ukaranych aresztem oraz przestrzegać przepisów o przetrzymywaniu w areszcie;
- przechowywać dokumenty stanowiące podstawę przyjęcia do aresztu oraz dokumenty i rzeczy aresztowanych;

- zwalniać ukaranych aresztem po odbyciu kary oraz na zarządzenie dowódcy (komendanta) garnizonu zwalniać i przekazywać konwojowi osoby tymczasowo aresztowane w związku z toczącym się przeciwko nim postępowaniem karnym i skazane;
- powiadamiać lekarza o zachorowaniu aresztowanych; w razie decyzji lekarza o konieczności odesłania chorego do zakładu leczniczego meldować o tym dowódcy (komendantowi) garnizonu;
- sprawować nadzór nad utrzymaniem należytego stanu sanitarnego i przeciwpożarowego aresztu, nad należytym wyposażeniem aresztu i utrzymaniem porządku w celach; przestrzegać by cele były w odpowiednim czasie sprząwane, oświetlane i ogrzewane;
- przechowywać i wydawać ukaranym aresztem zwykłym regulaminy i gazety;
- meldować codziennie dowódcy (komendantowi) garnizonu o stanie dyscypliny w areszcie i o liczbie przyjętych, zwolnionych i przebywających w areszcie oraz o liczbie wolnych miejsc; natychmiast meldować o wypadkach.

276. W areszcie, gdzie etat przewiduje komendanta aresztu i profosa (profosów), profos podlega komendantowi aresztu i pełni służbę wykonując wszystkie jego zarządzenia.

W areszcie, gdzie etat przewiduje tylko profosa, podlega on dowódcy (komendantowi) garnizonu (oddziału) i wykonuje obowiązki komendanta aresztu.

W każdym wypadku szczegółowe obowiązki komendanta i profosa aresztu oraz sposób pełnienia przez nich służby ustala dowódca (komendant) garnizonu (oddziału).

277. W areszcie, gdzie jest obsługa etatowa (komendant aresztu, profos), wykonuje ona wszelkie czynności

związane z przyjmowaniem do aresztu, zwalnianiem i prowadzeniem ewidencji osób przebywających w areszcie.

Dowódca warty odpowiada za ochronę osób przebywających w areszcie, przy czym liczbę przyjętych pod ochronę kwituje podpisem w książce ewidencji osób przebywających w areszcie w czasie zmiany warty.

Fakt przyjęcia do aresztu i zwolnienia z aresztu stwierdzają podpisami w książce ewidencji osób przebywających w areszcie komendant (profos) i dowódca warty.

W czasie nieobecności komendanta aresztu (profosa) osoby skierowane do aresztu przyjmuje dowódca warty czyniąc o tym adnotacje w dzienniku warty. Rzeczy zatrzymane w depozycie, dokumenty i notatkę o ukaraniu przekazuje następnie komendantowi aresztu (profosowi) za pokwitowaniem w dzienniku warty.

W czasie nieobecności komendanta aresztu (profosa) dowódca warty pełni jego obowiązki z wyjątkiem zwalniania i przekazywania osób znajdujących się w areszcie.

278. W areszcie, gdzie nie ma etatowej obsługi, wszystkie czynności związane z przyjmowaniem do aresztu, zwalnianiem, prowadzeniem ewidencji osób przetrzymywanych w areszcie i ich ochroną pełni dowódca warty.

R o z d z i a ł III

POSTĘPOWANIE Z UKARANYMI ARESZTEM

Zasady ogólne

279. Areszty są przeznaczone w zasadzie dla żołnierzy odbywających karę aresztu zwykłego lub ścisłego

orzeczoną w trybie dyscyplinarnym. Ponadto w aresztach tych mogą przebywać:

- żołnierze, w stosunku do których organy prokuratury wojskowej (sądu wojskowego) zastosowały areszt tymczasowy w związku z toczącym się przeciwko nim postępowaniem karnym — jednak nie dłużej niż 20 dni;
- żołnierze skazani wyrokiem sądu wojskowego na karę pozbawienia wolności, czekający na skierowanie ich do więzienia — jednak nie dłużej niż 10 dni;
- żołnierze zatrzymani przez organy dochodzeniowe WSW oraz osoby uprawnione w myśl regulaminu dyscyplinarnego i innych przepisów do zatrzymywania żołnierzy — jednak nie dłużej niż 48 godzin lub do czasu wytrzeźwienia.

280. Oficerowie odbywają karę w aresztach, w których są oddziały dla oficerów, przy czym nie mogą oni odbywać kary w areszcie swego oddziału.

Podoficerowie zawodowi (nadterminowi) nie mogą odbywać kary aresztu w areszcie swego oddziału. Należy ich kierować do aresztu garnizonowego. Jeżeli areszt oddziału jest jednocześnie aresztem garnizonowym, należy kierować ich do odbycia kary w innym garnizonie.

281. Prawo kontrolowania aresztów oprócz przełożonych wart mają prokuratorzy wojskowi, których komendanci aresztów (dowódcy wart) dopuszczają za zezwoleniem:

- w aresztach garnizonowych — dowódcy (komendanta) garnizonu;
- w aresztach przy oddziałach — dowódcy (szefa sztabu) oddziału.

Kierowanie do aresztu i konwojowanie

282. Żołnierzy ukaranych aresztem kieruje się do aresztu w następujący sposób: szeregowców odprowa-

dza wyznaczony starszy szeregowiec lub podoficer, podoficerów służby zasadniczej — podoficer równy lub starszy stopniem.

Oficerowie i podoficerowie zawodowi (nadterminowi) udają się sami.

Żołnierzy skazanych wyrokiem sądu wojskowego na karę pozbawienia wolności oraz żołnierzy aresztowanych przez organy prokuratury wojskowej (sądu wojskowego) w związku z toczącym się przeciwko nim postępowaniem karnym prowadzi się do aresztu pod konwojem.

283. Podstawę przyjęcia do aresztu stanowi:

- notatka o ukaraniu (załącznik 5) — dla żołnierzy ukaranych aresztem w trybie dyscyplinarnym;
- postanowienie o aresztowaniu i nakaz uwięzienia — dla żołnierzy aresztowanych przez organy prokuratury wojskowej (sądu wojskowego);
- pisemne zarządzenie dowódców (oficerów inspekcyjnych, dyżurnych) uprawnionych do zatrzymania żołnierza — dla żołnierzy zatrzymanych;
- protokół zatrzymania — dla żołnierzy zatrzymanych przez organy WSW.

W wyjątkowych wypadkach w areszcie można przetrzymywać osoby cywilne do czasu przekazania ich organom Milicji Obywatelskiej, nie dłużej jednak niż 48 godzin.

284. Żołnierz kierowany do aresztu celem odbycia orzeczonej kary dyscyplinarnej powinien być przepisowo ubrany oraz posiadać przybory toaletowe i przybory do jedzenia, a jeżeli kara aresztu przekracza 6 dni, to również zmianę bielizny. Posiadanie przez ukaranych aresztem innych przedmiotów oraz tytoniu i zapalek jest zabronione.

285. Szeregowców i podoficerów służby zasadniczej ukaranych aresztem ścisłym przed skierowaniem do aresztu należy poddawać przeglądowi lekarskiemu, przy

czym zdolność do odbycia kary powinien wpisać lekarz do notatki o ukaraniu.

286. Sposób konwojowania żołnierzy aresztowanych przez organy prokuratorskie oraz skazanych, jak również skład konwoju i jego obowiązki określa oddzielna instrukcja.

Przyjmowanie do aresztu

287. Do aresztu przyjmuje komendant aresztu (profos), a tam gdzie go nie ma — dowódca warty.

Komendant aresztu (profos, dowódca warty) podczas przyjmowania do aresztu żołnierzy sprawdza, czy nie mają oni przedmiotów niedozwolonych. Przyjęcie do aresztu wpisuje się do książki ewidencji osób przebywających w areszcie (załącznik 6).

288. Pasy, spinacze i inne zbyteczne przedmioty oraz pieniądze komendant aresztu (profos, dowódca warty) przyjmuje od aresztowanych na przechowanie. Wszystkie dokumenty służbowe posiadane przez osadzonych w areszcie przekazuje się komendantowi garnizonu (szefowi sztabu oddziału) w celu odesłania ich właściwemu dowódcy.

Dokumenty osobiste osadzonych w areszcie żołnierzy służby zasadniczej przechowuje komendant aresztu (profos, dowódca warty).

Przyjęte przedmioty, dokumenty i pieniądze wpisuje się do książki depozytów, przy czym spis tych rzeczy powinien być podpisany przez właściciela i profosa. Jeżeli właściciel odmawia podpisu lub nie może go złożyć, spis rzeczy, oprócz profosa, powinien być potwierdzony przez oficera inspekcyjnego (dyżurnego) lub jednego z żołnierzy patrolu.

289. Przy przyjmowaniu do aresztu żołnierzy tymczasowo aresztowanych w związku z toczącym się przeciwko nim postępowaniem karnym oraz skazanych przez

sąd lub przy przekazywaniu ich konwojowi wydaje się pokwitowanie o przyjęciu ich lub o przekazaniu.

Przy przekazywaniu ich do innego aresztu lub więzienia rzeczy osobiste znajdujące się w depozycie przekazuje się konwojowi za pokwitowaniem.

Przetrzymywanie w areszcie

290. Przy przetrzymywaniu w areszcie należy przestrzegać następujących zasad:

- przetrzymywać oddzielnie oficerów starszych, oficerów młodszych, podoficerów zawodowych (nadterminowych), podoficerów służby zasadniczej, szeregowców;
- ukaranych aresztem zwykłym — w celach ogólnych;
- ukaranych aresztem ścisłym — w celach pojedynczych;
- tymczasowo aresztowanych w związku z toczącym się przeciwko nim postępowaniem karnym i skazanych — zgodnie z decyzją władz, które zarządziły aresztowanie lub wydały wyrok skazujący.

291. Porządek dnia w areszcie garnizonowym ustala w instrukcji dowódca (komendant) garnizonu, a w areszcie oddziału — dowódca oddziału.

Ukarani aresztem śpią od capstrzyku do pobudki. Po pobudce prycze z cel wynosi się; prycze podnoszone zamyka się na kłódki.

Przegląd poranny i apel wieczorny aresztowanych przeprowadza w każdej celi, według spisu imiennego, profos lub dowódca warty (jego pomocnik).

W ciągu doby, oprócz czasu przeznaczonego na pracę i spacer, ukarani aresztem przebywają w celach zamkniętych na klucz (kłódkę).

Zamki (kłódki) wszystkich drzwi w celach powinny być jednakowe i zamykane jednakowymi kluczami. Dwa

klucze do cel powinny znajdować się w pokoju dowódcy warty — a jeden w pokoju komendanta aresztu (profosa).

292. Aresztowani obowiązani są przestrzegać przepisów o przebywaniu w areszcie oraz wykonywać zarządzenia komendanta (profosa) aresztu i stanu osobowego warty. Za nieprzestrzeganie przepisów o przebywaniu w areszcie dowódca garnizonu i etatowy komendant garnizonu (w areszcie garnizonowym) lub dowódca oddziału (w areszcie oddziału) może wymierzyć przebywającemu w areszcie dodatkową karę dyscyplinarną.

293. W czasie przebywania w areszcie aresztowanym zabrania się: palić tytoniu, słuchać radia, grać w jakiegokolwiek gry, grać na instrumentach muzycznych, śpiewać, rozmawiać z osobami postronnymi, hałasować, przyjmować odwiedzających, odbierać paczki, wysyłać i otrzymywać listy.

Ukaranym aresztem zwykłym zezwala się czytać gazety i regulaminy wojskowe; ukarani aresztem ścisłym prawa tego nie mają.

Oficerowie odbywający karę aresztu mogą mieć książki i przybory do pisania, inne posiadane rzeczy zdają do depozytu.

Na czas snu wydaje się oficerom pościel (koc, dwa prześcieradła, zagłówek z powłoczką i siennik).

294. Cele, ustępy i inne pomieszczenia w areszcie sprzątają szeregowcy ukarani aresztem zwykłym.

Cele wietrzy się codziennie, gdy ukarani aresztem są na spacerze lub przy pracy.

Pomieszczenia aresztu dezynfekuje się nie mniej niż dwa razy na miesiąc.

Z chwilą zapadnięcia zmroku cele i korytarze powinny być oświetlone. W celach w czasie snu powinno się palić światło dyżurne.

W okresie zimowym w celach powinna być utrzymana temperatura od $+16^{\circ}\text{C}$ do $+18^{\circ}\text{C}$.

295. Przebywający w areszcie powinni mieć na sobie: bieliznę, kurtkę (bluzę), spodnie i obuwie. Pozostałe przedmioty przechowuje się poza celami zgodnie z ustalonym porządkiem. Na czas odpoczynku nocnego ukarany aresztem zwykłym wydaje się koc i zagłówek z powłóczką; ukarani aresztem ścisłym otrzymują tylko koc. Niezależnie od pory roku, dnia i rodzaju aresztu, przy temperaturze w celach poniżej $+16^{\circ}\text{C}$ wydaje się płaszcze.

296. Żołnierzy służby zasadniczej wysyła się poza obręb aresztu pod nadzorem wartownika pojedynczo lub w szyku zwartym, oddzielnie szeregowców i podoficerów. W każdym wypadku wartownik idzie z tyłu z prawej strony.

Oficerowie i podoficerowie zawodowi (nadterminowi) w razie potrzeby udają się poza obręb aresztu sami za zezwoleniem komendanta aresztu (dowódcy warty).

297. Żołnierze służby zasadniczej odbywający karę aresztu zwykłego używani są do prac 10 godzin na dobę, przy czym podoficerowie pracują oddzielnie od szeregowców.

Podczas wykonywania prac przez ukaranych aresztem nie zezwala się im zwracać do osób postronnych, przyjmować i przekazywać żadnych przedmiotów, palić tytoniu i opuszczać miejsca pracy.

Kąpiel przebywających w areszcie odbywa się co tydzień. W dniu kąpieli przeprowadza się także przegląd sanitarny.

Przebywający w areszcie skierowani do szpitala po wyzdrowieniu wracają do swego oddziału. O dalszym odbywaniu kary aresztu decyduje dowódca, który ją wymierzył.

298. W celach ogólnych wyznacza się spośród ukaranych aresztem starszego celi. Starszy celi odpowiada za czystość i porządek w celi. Obowiązany on jest przepro-

wadzać zbiórkę ukaranych aresztem do przeglądu porannego i apelu wieczornego, do sprawdzenia w czasie zmiany warty oraz dopilnowywać, aby ukarani we właściwym czasie układali się do snu, nie psuli ścian, okien, prycz i światła.

299. W dni, w które ukaranych aresztem zwykłym nie używa się do prac, wyprowadza się ich na spacer, trwający 50 minut, pod nadzorem wartownika. Ukaranych aresztem szeregowców wyprowadza się oddzielnie od podoficerów służby zasadniczej.

Ukaranych aresztem ścisłym wyprowadza się codziennie na spacer trwający 30 minut, pojedynczo i pod nadzorem wartownika.

Do porannej i wieczornej toalety wyprowadza się celami pod nadzorem wartownika.

Do wyprowadzania ukaranych aresztem w celu załatwienia potrzeb fizjologicznych dowódca warty wyznacza wartownika z pogotowia.

300. Oficerowie i podoficerowie zawodowi (nadterminowi) ukarani aresztem w czasie ustalonym porządkiem dnia wychodzą codziennie na spacer trwający 50 minut, przy czym podoficerowie oddzielnie od oficerów, a oficerowie młodszy oddzielnie od starszych. W celu załatwienia potrzeb fizjologicznych oraz na spacer oficerowie i podoficerowie wychodzą sami za zezwoleniem komendanta aresztu (profosa, dowódcy warty).

301. Posiłki dla osadzonych w areszcie mogą być przygotowywane w kuchniach urządzonych przy aresztach lub dostarczane z oddziałów. Oficerom i podoficerom zawodowym (nadterminowym) posiłki mogą być dostarczane z kasyna oficerskiego na zarządzenie komendanta garnizonu.

Przetrzymywanie żołnierzy skazanych przez sąd wojskowy i aresztowanych przez organy prokuratorskie

302. Żołnierzy skazanych na karę pozbawienia wolności przez sąd wojskowy albo tymczasowo aresztowa-

nych w związku z toczącym się przeciwko nim postępowaniem karnym przetrzymuje się w areszcie oddzielnie od odbywających karę aresztu orzeczoną w trybie dyscyplinarnym, przy czym skazanych oddzielnie od aresztowanych na podstawie postanowienia prokuratora wojuskiego. Oficerów przetrzymuje się oddzielnie od szeregowców i podoficerów.

303. Żołnierzom skazanym przez sąd oraz tymczasowo aresztowanym wydaje się na czas snu koce, prześcieradła, sienniki i zagłówki; zezwala się im na palenie tytoniu w miejscach do tego celu przeznaczonych. Żołnierzy tych do prac się nie używa.

304. W czasie przebywania w areszcie żołnierzy skazanych przez sąd lub tymczasowo aresztowanych należy zwrócić szczególną uwagę na ich ochronę. W każdym wypadku opuszczenia celi należy wyznaczać wartownika, który ma uprawnienia konwojenta i może użyć broni zgodnie z postanowieniami pkt. 257.

305. Do żołnierzy skazanych przez sąd i tymczasowo aresztowanych dowódca warty (komendant aresztu) dopuszcza przedstawicieli organów sądowych, prokuratorских i WSW prowadzących przeciwko nim dochodzenie za zezwoleniem:

- w aresztach garnizonowych — dowódcy (komendanta) garnizonu;
- w aresztach przy oddziałach — dowódcy (szefa sztabu) oddziału.

Zezwolenie na widzenie się z tymi żołnierzami może wydawać tylko prokurator (sąd) wojskowy, do dyspozycji którego pozostają.

Zwalnianie z aresztu

306. Ukaranych dyscyplinarnie aresztem zwalnia po odbyciu kary komendant aresztu (profos, dowódca warty).

Polecenie zwolnienia żołnierzy tymczasowo aresztowanych wydaje komendant garnizonu (szef sztabu oddziału) na podstawie postanowienia i nakazu zwolnienia podpisanego przez prokuratora wojskowego lub orzeczenia sądu.

Przy zwalnianiu z aresztu należy zwolnionym, którzy odbyli karę aresztu lub przeciwko którym zostało umorzone śledztwo (dochodzenie) zwrócić zatrzymane w depozycie rzeczy osobiste za pokwitowaniem w książce depozytów i odesłać ich do oddziałów macierzystych.

Zwolnieni zabierają notatkę o ukaraniu, na której odnotowuje się czas zwolnienia.

307. Przy zwalnianiu z aresztu osób tymczasowo aresztowanych przez prokuratorów wojskowych lub skazanych przez sąd wojskowy wydaje się im zaświadczenie z podpisem dowódcy (komendanta) garnizonu o czasie i podstawie ich zwolnienia.

Załącznik 1

T A J N E

(po wypełnieniu)

WYKAZ WARTw garnizonie.....
(nazwa garnizonu)

1 Numery wart	2 Nazwa ochraniających obiektów	3 Liczba posturunków			4 Skład warty				5 wartowni- cy z psami- czyml	6 dowódcy warty	7 pomocnik dowódcy warty	8 rozprowa- dzający	9 wartownicy	10 Razem osób	11 U w a g i
		trzymien- nych	dwuzmien- nych	z psami- wartowni- czyml	dowódcy warty	pomocnik dowódcy warty	rozprowa- dzający	wartownicy							
1				5			6	7					9	10	11

DOWÓDCA GARNIZONU (ODDZIAŁU)

(podpis)

TABELA POSTERUNKÓW WARTY NR

Skład warty i liczba posterun- ków	Numery rozprowa- dzających i numery ich posterunków	Numery i nazwy poste- runków oraz wyszczegół- nienie przedmiotów podle- gających przekazaniu	Obowiązki wartowników
1	2	3	4

U w a g i:

W pierwszej rubryce wylicza się skład warty, na przykład: dowódca warty — oficer (podoficer, starszy szeregowiec) — 1; pomocnik dowódcy warty — 1; rozprawdzających — 3. Dalej wyszczególnia się liczbę posterunków: trzydziennych, dwuzmiennych, z psami wartowniczymi.

DOWÓDCA GARNIZONU
(ODDZIAŁU)

.....
(podpis)

DZIENNIK WARTY

(nazwa warty)

1. Warta nr przy Data
 Wystawia
 (pododdział, oddział)
 Godzina objęcia służby

Skład warty:

Dowódca warty.....

Pomocnik dowódcy warty

Posterunek		Rozpro- wadza- jący	Wartownicy		
nr	nazwa		1 zmiana	2 zmiana	3 zmiana
1	alarmowy	kpr. Lis	szer. Mucha	szer. Bor-kowski	szer. Mamań
2	przy maga- zynie nr 1	kpr. Lis	szer. Sikora	szer. Wolski	—
3	przy maga- zynie broni	kpr. Lis	szer. Rzepa	szer. Kowalik	szer. Okulicz
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

Godzina zmiany wartowników na posterunkach:
trzydziennych:

- pierwsza zmiana — 17.00; 23.00;
5.00; 11.00;
- druga zmiana — 19.00; 1.00;
7.00; 13.00;
- trzecia zmiana — 21.00; 3.00;
9.00; 15.00.

dwuzmiennych:

- pierwsza zmiana — 19.00; 23.00;
3.00;
- druga zmiana — 21.00; 1.00;
5.00.

Adnotacja o skróceniu czasu pełnienia służby na poste-
 runkach

2. Notatki z przebiegu służby (kontrola warty*, otwarcie i zamknięcie magazynów**, przyjęcie do aresztu w czasie nieobecności komendanta aresztu (profosa)***, wysłane patrole****, wypadki itp.).

Na przykład:

* 8.06.57 r. o godz. 23.00 w czasie kontroli warty stwierdziłem, że wartownicy pełnili służbę dobrze. Na wartowni brak światła zastępczego.

.....
Oficer inspekcyjny garnizonu

** 9.06.57 r. o godz. 8.00 zezwoliłem na otwarcie magazynu broni kierownikowi magazynu sierż. Zygmuntowi Kłosowskiemu.

Kierownik magazynu

Dowódca warty

9.06.57 r. o godz. 16.00 magazyn zamknięto i zaplombowano.

Kierownik magazynu

Dowódca warty

*** 2.06.57 r. o godz. 20.00 przyjąłem do aresztu szer. Józefa Kapuścika z 3 kp na podstawie notatki o ukaraniu:

Do depozytu zabrałem pas główny.

Dowódca warty

**** 8.06.57 r. o godz. 24.00 wysłałem patrol w składzie: kpr. Lis, szer. Wolski i szer. Kowalik do skontrolowania rejonu przy magazynie broni.

Dowódca warty

3. Notatki o przyjęciu i zdaniu służby (uwagi o brakach na posterunkach, w wyposażeniu wartowni, inwentarza oraz o przyjęciu dokumentów, amunicji itp.).

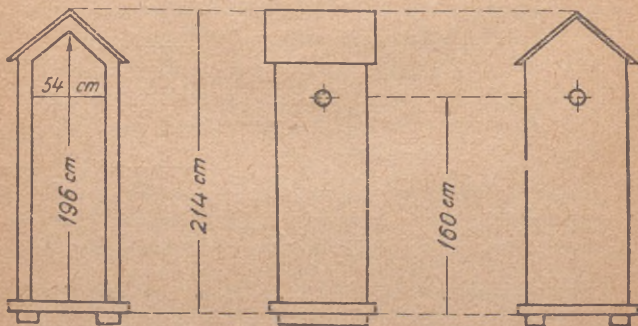
Służbę zdałem dnia o godz.

.....
(podpis dcy starej warty)

.....
(podpis dcy nowej warty)

OPIS BUDKI WARTOWNICZEJ

Wysokość budki od podstawy do szczytu dachu	214 cm
Wysokość wejścia pośrodku	196 cm
Wysokość wejścia po bokach	178 cm
Głębokość wnętrza budki bez belki i szalowania	62 cm
Szerokość wnętrza budki bez belki i szalowania	71 cm
Długość belki podkładowej	71 cm
Szerokość boków ściany frontowej	10 cm
Grubość desek na dach i szalowanie	2,2 cm
Grubość desek na podłogę	3,3 cm
Średnica okienka	10 cm

NOTATKA O UKARANIU

Pododdział

Stopień, nazwisko i imię

Stanowisko

Kiedy i przez kogo ukarany

Za co ukarany

Czasokres i rodzaj aresztu

Dowódca (stopień, nazwisko i imię)

.....
(podpis)

Dokonano przeglądu lekarskiego
(godzina, dzień, miesiąc i rok)

Ukarany być przyjęty do aresztu (jeżeli nie
może być przyjęty podać przyczynę)

Lekarz
(podpis)

Adnotacja komendanta aresztu (profosa, dowódcy warty)

Przyjęty do aresztu
(godzina, dzień, miesiąc i rok)

Podlega zwolnieniu
(godzina, dzień, miesiąc i rok)

Otrzymuje gorące posiłki w dni

Komendant aresztu (profos,
dowódca warty)
(podpis)

Ukaranego aresztem zwolniono z aresztu

.....
(godzina, dzień, miesiąc i rok)

Komendant aresztu (profos,
dowódca warty)

K S I A Ź K A
ewidencji osób przebywających w areszcie

Lp.	Stopień	Nazwisko i imię	Stano- wisko	Oddział	Przez kogo ukarany
1	2	3	4	5	6

Powód ukara- nia	Wymiar kary	Data przyję- cia do are- sztu i pod- pis przyj- mującego	Termin ukończenia kary	Data zwolnie- nia z aresztu i podpis zwalniającego
7	8	9	10	11

Drukowano w form. B-6 na papierze pisemnym drzewnym
70 g 70 × 100 w Drukarni Sztabu Generalnego w Warsza-
wie. Skład rozpoczęto 12.9.1957 r., druk ukończono 11.10.
1957 r. Objętość 7¹/₂ ark. druk [REDACTED]

Nr zam. 303/j Nr CW-32188

18

766801

11.